

ДАРХАН-УУЛ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

ДАРХАН-УУЛ АЙМГИЙН ТЕЗ-ИЙН 2020 ОНЫ САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН
ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН АУДИТЫН ТАЙЛАН

АУДИТЫН КОД: ДАА-2021/01/СТА-ТЕЗ

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу.

Дарга, тэргүүлэх аудитор Ч.Чүлтэмбат
Утас: 70373089 Цахим хаяг: chultembatch@audit.gov.mn

Аудитын менежер Ш.Мөнхбаяр
Утас: 70378845 Цахим хаяг: munkhbayarsh@audit.gov.mn

Ахлах аудитор С.Батцэцэг
Утас: 70373089 Цахим хаяг: battsetsegs@audit.gov.mn

Дархан-Уул аймаг

2021 он

1. АГУУЛГА

1.	Аудитын гэрчилгээ.....	2
2.	Аудитын хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	4
2.1	Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан.....	4
2.2	Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан.....	7
2.3	Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан.....	11
2.4	Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан.....	15
2.5	Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	16
2.6	Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан.....	18
3.	Аудитын тайлан.....	20
3.1	Ерөнхий зүйл.....	20
3.2	Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүйн орчин.....	20
3.3	Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлого, дотоод хяналт.....	20
3.4	Материаллаг байдал.....	21
3.5	Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн үзүүлэлт.....	21
3.5.1	Мөнгөн хөрөнгө.....	21
3.5.2	Авлага.....	23
3.5.3	Урьдчилгаа.....	24
3.5.4	Бараа материал.....	24
3.5.5	Үндсэн хөрөнгө.....	25
3.5.6	Өр төлбөр.....	27
3.5.7	Засгийн газрын хувь оролцоо.....	28
3.5.8	Орлогын данс.....	29
3.5.9	Зардлын данс.....	29
3.6	Төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга.....	30
3.7	Шилэн дансны мэдээлэл.....	32
3.8	Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилтийн талаарх тайлбар, тодруулга.....	32
3.9	Аудитын явцад хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн.....	32
3.10	Дараагийн аудитаар авч үзэх буюу анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал.....	33
4.	Менежментийн захидал.....	33
5.	Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн жагсаалт.....	35

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагуудын Олон Улсын Стандарт
АОУС	Аудитын Олон Улсын Стандарт
БСШУСЯ	Боловсрол, соёл шинжлэх ухаан спортын яам
БТСГ	Биеийн тамир спортын газар
БОАЖГ	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар
ГБХЗХГ	Гэр бүл, хүүхэд залуучуудын хөгжлийн газар
ЗДТГ	Засаг даргын тамгын газар
ИТХ	Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал
НББОУС	Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
НААҮГ	Нийтийн аж ахуйн үйлчилгээний газар
НДШ	Нийгмийн даатгалын шимтгэл
ОНӨҮГ	Орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газар
ОНӨААТҮГ	Орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоот үйлдвэрийн газар
ОНӨХК	Орон нутгийн өмчит хувьцаат компани
СТОУС	Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт
СХС	Сум хөгжүүлэх сан
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
ТЭЗ	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч
ТТЗ	Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч
ТШЗ	Төсвийн шууд захирагч

1. Аудитын гэрчилгээ

**ДАРХАН-УУЛ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

45059 Дархан-Уул аймаг,
Дархан сум, 14-р баг
Утас: 7037-3089, Факс: (976) 7037-3089
E-mail: darkhanuul@audit.gov.mn

ДАРХАН-УУЛ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГА
Б.АЗЖАРГАЛ ТАНАА

2021.04.20 № 286
танай _____ -ны № _____ -т

АУДИТЫН САНАЛ ДҮГНЭЛТ

Зөрчилгүй санал дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.4-т заасны дагуу Дархан-Уул аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дархан-Уул аймгийн ТЭЗ-ийн 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл материаллаг алдаагүй, Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, Сангийн сайдын баталсан холбогдох журамд нийцүүлэн үнэн зөв, шударга толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Санхүүгийн тайлангийн аудитын журам, гарын авлагын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч этгээдээс хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Бусад мэдээлэл

Байгууллагын удирдлага бусад мэдээлэлтэй холбоотой үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ. Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, Сангийн сайдын баталсан журам, зааврын дагуу үнэн зөв, шударга бэлтгэж, толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэж болох материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтуудыг хэрэгжүүлэх хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүссэн материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшний баталгаа боловч материаллаг буруу илэрхийлэл байгаа тохиолдолд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар түүнийг бүгдийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ХЭЛТСИЙН ДАРГА, АУДИТЫН МЕНЕЖЕР

Ш.МӨНХБАЯР

2. Аудитын хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан

2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Балансын зүйл	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГӨ	14,429,117.4	17,307,547.7
31 Мөнгөн хөрөнгө	6,669,207.5	7,932,717.7
31100 Кассад байгаа бэлэн мөнгө	3,237.5	94.5
31110 Төгрөг	3,237.5	94.5
31200 Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	6,665,970.0	7,932,623.2
31210 Төгрөг	6,665,970.0	7,932,623.2
31211 Төрийн сангийн харилцах	6,449,085.0	7,696,524.7
31213 Арилжааны банк дахь харилцах	216,885.0	236,098.5
31220 Гадаад валют	0.0	0.0
31223 Арилжааны банк дахь харилцах	0.0	0.0
33 Авлага	2,749,051.2	3,396,873.5
33100 Ажиллагсадтай холбоотой авлага	293,232.4	228,524.9
33200 Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	0.0	0.0
33300 Татаас, санхүүжилтийн авлага	13,200.1	0.0
33400 Зээлийн хүүгийн авлага	9,648.7	9,894.7
33401 Дансны авлага /ТӨҮГ/	660,099.0	846,104.0
33402 Татвар, НДШ-ын авлага /ТӨҮГ/	21,696.0	49,017.6
33500 Бусад авлага	1,751,175.0	2,263,332.3
33510 Байгууллагаас авах авлага	80,117.3	384,142.7
33520 Хувь хүмүүсээс авах авлага	1,671,057.7	1,879,189.6
34 Урьдчилгаа	315,214.8	89,295.1
34600 Урьдчилж төлсөн зардал	315,214.8	89,295.1
35 Бараа материал	4,661,308.0	5,818,638.2
35100 Түүхий эд материал	859,953.1	1,317,214.2
35110 Тусгай зориулалттай материал	750,574.6	1,004,923.9
35130 Эм боох материал	109,378.5	312,290.3
35300 Бэлэн бүтээгдэхүүн	1,000.0	14,563.4
35400 Хангамжийн материал	3,756,597.4	4,296,270.1
35410 Бичиг хэргийн материал	144,676.2	156,912.7
35420 Аж ахуйн материал	1,672,330.5	1,837,970.3
35430 Сэлбэг хэрэгсэл	73,274.2	85,970.9
35440 Шатах тослох материал	24,668.2	17,547.7
35450 Барилгын засварын материал	75,149.1	87,954.7
35460 Хүнсний материал	109,803.7	75,893.1
35470 Бусад хангамжийн материал	1,656,695.5	2,034,020.7
35600 Мал амьтад	43,757.5	190,590.5
36 Нөөцийн бараа	34,335.9	70,023.2
36300 Тэжээлийн нөөц	33,600.6	34,551.3
36400 Шатахууны нөөц	735.3	323.5
36600 Бусад нөөц	0.0	35,148.4
ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГӨ	264,699,473.7	268,974,696.7
39 Үндсэн хөрөнгө	264,699,473.7	268,974,696.7
39200 Биет хөрөнгө	205,164,389.7	209,104,224.6

Дархан-Уул аймгийн ТЭЗ-ийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

39201 Барилга байгууламж, орон сууц	138,739,628.5	140,314,015.7
39202 Хуримтлагдсан элэгдэл	(12,892,868.9)	(17,530,086.7)
39203 Автотээврийн хэрэгсэл	6,213,881.8	6,293,588.5
39204 Хуримтлагдсан элэгдэл	(3,662,859.2)	(3,813,856.7)
39205 Машин тоног төхөөрөмж	19,265,682.9	20,636,289.8
39206 Хуримтлагдсан элэгдэл	(12,899,012.9)	(12,805,968.2)
39207 Тавилга, эд хогшил	5,177,090.9	5,480,686.1
39208 Хуримтлагдсан элэгдэл	(3,234,381.4)	(3,024,784.4)
39209 Зам гүүрийн барилга байгууламж	49,431,665.9	56,074,563.5
39210 Хуримтлагдсан элэгдэл	(7,683,750.6)	(11,025,498.6)
39211 Батлан хамгаалах, цэргийн зориулалттай тоног төхөөрөмж	27,330.0	69,020.0
39212 Хуримтлагдсан элэгдэл	(2,299.7)	(6,745.3)
39213 Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	568,349.1	603,839.1
39214 Бусад үндсэн хөрөнгө	19,457,592.5	22,806,961.3
39215 Хуримтлагдсан элэгдэл	(5,155,489.4)	(6,798,031.6)
39216 Дуусаагүй барилга байгууламж	10,670,201.9	10,665,261.9
39217 Номын фонд	1,143,628.3	1,164,970.2
39300 Биет бус хөрөнгө	59,533,484.0	59,868,872.1
39301 Программ хангамж	264,283.7	253,860.6
39302 Хуримтлагдсан элэгдэл	(148,544.1)	(163,935.6)
39303 Бусад биет бус хөрөнгө	59,685,962.5	60,129,694.5
39304 Хуримтлагдсан элэгдэл	(268,218.1)	(350,747.4)
39400 Бусад хөрөнгө /ТӨҮГ/	1,600.0	1,600.0
39401 Биологийн хөрөнгө /ТӨҮГ/	1,600.0	1,600.0
3 НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН	279,128,591.1	286,282,244.4
4 НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	40,650,924.3	44,885,905.3
41 БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	39,983,229.5	44,484,461.9
41200 Богино хугацаат зээлийн өглөг	33,968,892.0	40,396,286.3
41225 Бусад гадаад эх үүсвэрээс	33,968,892.0	40,396,286.3
41300 Өглөг	5,997,550.9	4,077,729.1
41310 Ажиллагчидтай холбогдсон өглөг	70,958.6	13,856.2
41320 Бараа үйлчилгээний зардлын тооцоо	356,719.6	0.0
41340 Хөрөнгө бэлтгэхтэй холбогдсон тооцоо	2,423,846.9	1,178,126.5
41360 Бусад өглөг	3,146,025.8	2,885,746.4
41361 Байгууллагад төлөх өглөг	1,254,933.4	826,958.9
41362 Хувь хүмүүст төлөх өглөг	641.0	4,859.0
41363 Татварын өглөг /ТӨҮГ/	930,640.3	573,027.8
41364 НДШ-ийн өглөг /ТӨҮГ/	130,802.3	353,673.6
41365 Ноогдол ашгийн өглөг /ТӨҮГ/	17,781.4	8,026.4
41366 Дансны өглөг	811,227.4	1,119,200.7
41400 Урьдчилж орсон орлого	16,786.6	10,446.5
41440 Бусад урьдчилж орсон орлого	16,786.6	10,446.5
42 УРТ ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	667,694.8	401,443.4
42216 Урт хугацаат зээлийн өглөг	667,694.8	401,443.4
5 ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	238,477,666.8	241,396,339.1
51 Засгийн газрын хувь оролцоо	238,477,666.8	241,396,339.1
511 Засгийн газрын оруулсан капитал	159,581,828.6	165,459,550.4
51100 Засгийн газрын оруулсан капитал	96,016,189.2	96,247,057.2
51101 Өмч: -төрийн	18,193.5	18,193.5

Дархан-Уул аймгийн ТЕЗ-ийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

51102 Өмч: -хувийн	22,471,304.0	22,471,304.0
51106 Эздийн өмчийн бусад хэсэг /ТӨҮГ/	41,076,141.9	46,722,995.7
512 Хуримтлагдсан үр дүн	(30,898,169.5)	(35,757,678.0)
51210 Өмнөх үеийн үр дүн	(15,904,903.2)	(30,986,784.2)
51220 Тайлант үеийн үр дүн	(14,993,266.3)	(4,770,893.8)
51300 Дахин үнэлгээний зөрүү	109,794,007.7	111,694,466.7
6 ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	279,128,591.1	286,282,244.4

Дархан-Уул аймаг дахь Төрийн Аудитын газар

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан

2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
1 ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН	105,888,576.7	107,865,332.1
11 ТАТВАРЫН ОРЛОГО	24,512,602.7	25,177,222.7
110 Орлогын албан татвар	19,186,512.7	19,815,546.6
1100 Хувь хүний орлогын албан татвар	20,861,077.1	21,399,079.2
110001 Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөлс	16,290,663.8	16,273,879.4
110002 Үйл ажиллагааны орлого	1,154,475.5	476,788.5
110003 Хөрөнгийн орлого	2,592,256.7	2,898,677.0
110004 Хөрөнгө борлуулсны орлого	163,219.9	642,901.7
110008 Шууд бус орлого	660,461.2	1,106,832.6
1101 Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	(1,674,564.4)	(1,583,532.6)
110101 Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	(1,674,564.4)	(1,583,532.6)
113 Хөрөнгийн албан татвар	2,395,510.7	2,484,062.3
113001 Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	1,698,209.7	1,675,766.2
113002 Бууны албан татвар	17,556.9	18,136.1
113003 Автотээврийн болон өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	679,744.1	790,160.0
118 Бусад татвар, төлбөр хураамж	2,930,579.3	2,877,613.8
1180 Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	1,144,038.9	1,067,609.9
118001 Улсын тэмдэгтийн хураамж	467,766.4	364,662.4
118006 Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	109,126.1	74,492.7
118009 Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	567,146.4	628,454.8
1181 Газрын төлбөр	1,126,825.1	1,236,615.2
118101 Газрын төлбөр	1,061,225.1	1,236,615.2
118102 Дуудлага худалдаа	65,600.0	0.0
1182 Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	659,715.3	573,388.7
118201 Ойн нөөц ашигласны төлбөр	8,797.7	23,597.1
118203 Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	650,062.8	548,205.9
118204 Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	854.8	1,585.7
12 ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	60,367,724.7	64,528,874.8
120 Нийтлэг татварын бус орлого	22,014,588.8	16,292,259.4
120002 Хүүгийн орлого		3,317.5
120003 Торгуулийн орлого	1,676,731.4	1,985,800.9
120004 Төсөвт байгууллагын орлого	7,483,956.4	11,580,538.2
1200041 Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	6,854,331.6	6,126,414.5
1200042 Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	613,869.8	5,030,375.3
1200044 Гадаадын эх үүсвэрээс санхүүжих		
1200045 Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	15,755.0	423,748.4
120005 Түрээсийн орлого	47,942.4	50,116.7
120009 Бусад орлого	210,966.7	83,106.2
120011 Борлуулалтын өртөг /ТӨҮГ/		6,861,026.8
120017 Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого-Үндсэн хөрөнгө	12,244,305.9	8,551,627.9
120018 Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого-Бараа материал	350,686.0	898,778.8
122 Тусламжийн орлого		65,119.7

122001 Хандив тусламж /дотоод/		65,119.7
123 Улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлэг	38,353,135.9	48,171,495.7
123001 Тусгай зориулалтын шилжүүлгийн орлого	33,693,981.9	41,790,561.3
123002 ОНХНС-аас шилжүүлсэн орлого	4,659,154.0	6,380,934.4
13 ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	21,008,249.3	18,159,234.6
1310 Улсын төвлөрсөн төсвөөс	18,137,220.9	14,195,781.0
131005 Хөрөнгийн санхүүжилт	18,137,220.9	14,195,781.0
1311 Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	2,280,260.1	3,363,301.6
131101 Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	77,710.7	138,282.4
131103 ЗГНХ, ЗДНХөрөнгө, түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухай төсвийн	0.0	808,305.5
131104 Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн	1,887,942.8	2,184,738.5
131105 Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	314,606.6	231,975.2
1330 Төсвийн захирагчдаас	13,325.2	12,331.0
133003 Хөрөнгийн	13,325.2	12,331.0
1340 Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	577,443.1	587,821.0
134001 Нийгмийн даатгалын сангаас санхүүжих	222,257.1	202,680.0
134002 Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	355,186.0	385,141.0
II ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	80,168,453.5	82,653,028.5
21 УРСГАЛ ЗАРДАЛ	80,168,453.5	82,653,028.5
210 БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	72,028,519.2	74,447,370.0
2101 Үндсэн болон нэмэгдэл цалин хөлс	34,989,227.0	40,004,896.3
210101 Үндсэн цалин	27,445,998.8	30,311,946.0
210102 Нэмэгдэл	4,912,736.9	6,458,300.0
210103 Унаа хоолны хөнгөлөлт	281,556.2	324,732.3
210104 Урамшуулал	2,093,420.3	2,540,646.0
210105 Гэрээт ажлын хөлс	255,514.8	369,272.0
2102 Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	4,131,182.3	5,010,796.7
210201 Тэтгэврийн даатгал	2,960,925.0	3,609,035.0
210202 Тэтгэмжийн даатгал	312,127.5	346,729.0
210203 ҮОМШӨ-ний даатгал	230,454.5	282,021.9
210204 Ажилгүйдлийн даатгал	56,618.8	76,914.0
210205 Эрүүл мэндийн даатгал	571,056.5	696,096.8
2103 Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	4,350,675.8	3,877,101.6
210301 Гэрэл цахилгаан	864,844.9	773,906.8
210302 Түлш халаалт	2,854,976.7	2,615,501.2
210303 Цэвэр бохир ус	484,755.9	339,569.5
210304 Байрны түрээс	146,098.3	148,124.1
2104 Хангамж, бараа материалын зардал	1,349,957.1	1,776,155.3
210401 Бичиг хэрэг зардал	226,468.4	230,469.9
210402 Тээвэр шатахуун	368,919.1	421,179.2
210403 Шуудан холбоо	115,437.8	158,105.8
210404 Ном хэвлэл	15,819.1	5,687.2
210405 Хог хаягдал устгах, цэвэрлэх зардал	288,200.6	364,442.8
210406 Бага үнэтэй түргэн элэгдэх зүйлс	196,208.4	438,626.6
210407 Аж ахуйн материал худалдан авах зардал	27,393.6	19,547.1
210408 Бараа материал акталсны зардал	111,510.1	138,096.7
2105 Нормативт зардал	2,332,386.2	2,816,995.0

Дархан-Уул аймгийн ТЕЗ-ийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

210501 Эм бэлдмэл	260,386.9	464,970.1
210502 Хоол хүнс	2,048,285.3	2,331,397.8
210503 Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	23,714.0	20,627.1
2106 Эд хогшил, урсгал засварын зардал	749,215.9	1,046,993.8
210601 Багаж, техник, хэрэгсэл	2,303.6	14,081.3
210602 Тавилга	3,422.0	243.0
210603 Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	24,982.0	134,527.9
210604 Урсгал засвар	718,508.3	898,141.6
2107 Томилолт зочны зардал	292,942.7	110,491.2
210701 Гадаад албан томилолт	1,617.7	0.0
210702 Дотоод албан томилолт	196,201.4	86,652.5
210703 Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	95,123.6	23,838.7
2108 Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	3,358,750.0	6,606,698.2
210801 Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээ	1,878,624.0	2,340,574.3
210802 Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	37,614.4	44,136.7
210803 Даатгалын үйлчилгээ	20,405.5	16,352.9
210804 Тээврийн хэрэгслийн татвар	7,497.9	7,872.1
210805 Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	2,853.9	2,227.5
210806 Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	28,886.4	24,929.5
210807 Газрын төлбөр	9,304.8	33,260.2
210808 Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	704.4	626.1
210809 Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	11,339.2	7,992.8
210811 Ерөнхий ба удирдлагын зардал /ТӨҮГ/	279,776.5	0.0
210812 Санхүүгийн зардал /ТӨҮГ/		912.4
210813 Бусад зардал /ТӨҮГ/	1,073,828.9	4,122,650.9
210814 Орлогын татварын зардал /ТӨҮГ/	7,914.1	5,162.8
2109 Бараа үйлчилгээний бусад зардал	20,474,182.2	13,197,241.9
210901 Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3,268,705.1	2,075,703.9
210902 Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	184,940.9	155,559.5
210903 Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	17,020,536.2	10,965,978.5
211 ХҮҮ	0.0	0.0
2111 Гадаад зээлийн үйлчилгээний төлбөр	0.0	0.0
211101 Гадаад зээлийн үйлчилгээний төлбөр	0.0	0.0
212 ТАТААС	3,038,287.8	2,743,465.2
2121 Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас	0.0	0.0
212101 Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас	0.0	0.0
2122 Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	3,038,287.8	2,743,465.2
212201 Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	3,038,287.8	2,743,465.2
213 УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	5,101,646.5	5,462,193.3
2131 Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	3,357,154.7	2,104,968.4
213101 Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	3,357,154.7	2,104,968.4
2132 Бусад урсгал шилжүүлэг	1,596,376.9	1,657,491.1
213203 Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	106,617.9	103,104.5
213204 Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	91,479.1	40,160.4
213205 Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	923,461.8	477,686.0
213206 Ээлжийн амралтаар нутаг явах унааны хөнгөлөлт	1,299.7	731.2
213207 Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн тэтгэмж	264,170.6	608,945.4
213208 Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлсэн	77,927.5	242,512.3

Дархан-Уул аймгийн ТЕЗ-ийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

213209 Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал, урамшуулал	131,420.3	184,351.3
2133 Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	83,501.2	65,993.5
213303 Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	83,203.0	65,993.5
213305 Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	298.2	
2135 Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	64,613.7	1,633,740.3
213503 Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	64,613.7	1,633,740.3
22 ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	0.0	0.0
2200 Дотоод эх үүсвэрээр	0.0	0.0
220001 Барилга байгууламж		
221001 Их засвар		
222001 Тоног төхөөрөмж		
223001 Бусад хөрөнгө		
III Үйл ажиллагааны үр дүн	25,720,123.2	25,212,303.6
V Үйл ажиллагааны бус зардлын дүн	40,713,389.5	29,983,197.4
225001 ҮХ худалдсаны гарз	623,001.4	275,760.0
225005 Үнэ төлбөргүй гарсан зардал	0.0	1,000.0
225007 Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зардал		2,833,071.2
225009 Дамжуулан зээлдүүлэх зээл	13,802,458.7	6,427,394.4
225010 Үнэ төлбөргүй гарсан зардал-Үндсэн хөрөнгө	59,149.1	91,848.6
225011 Үнэ төлбөргүй гарсан зардал-Бараа материал	9,544.9	129,324.2
225012 Хөрөнгө оруулалтаар бэлтгэгдсэн шилжүүлэх зориулалттай хөрөнгийн зардал	26,219,235.4	20,224,799.0
VI Үйл ажиллагааны нийт үр дүн	(14,993,266.3)	(4,770,893.8)

Дархан-Уул аймаг дахь Төрийн аудитын газар

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
I ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН	97,944,885.2	107,461,733.3
11 ТАТВАРЫН ОРЛОГО	24,512,602.6	25,177,222.8
110 Орлогын албан татвар	19,186,512.6	19,815,546.6
1100 Хувь хүний орлогын албан татвар	20,861,077.0	21,399,079.2
110001 Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй	16,290,663.7	16,273,879.4
110002 Үйл ажиллагааны орлого	1,154,475.5	476,788.5
110003 Хөрөнгийн орлого	2,592,256.7	2,898,677.0
110004 Хөрөнгө борлуулсны орлого	163,219.9	642,901.7
110008 Шууд бус орлого	660,461.2	1,106,832.6
1101 Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	(1,674,564.4)	(1,583,532.6)
110101 Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	(1,674,564.4)	(1,583,532.6)
113 Хөрөнгийн албан татвар	2,395,510.7	2,484,062.4
113001 Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	1,698,209.7	1,675,766.3
113002 Бууны албан татвар	17,556.9	18,136.1
113003 Автотээврийн болон өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	679,744.1	790,160.0
118 Бусад татвар, төлбөр, хураамж	2,930,579.3	2,877,613.8
1180 Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	1,144,038.9	1,067,609.9
118001 Улсын тэмдэгтийн хураамж	467,766.4	364,662.4
118006 Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	109,126.1	74,492.7
118009 Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	567,146.4	628,454.8
1181 Газрын төлбөр	1,126,825.1	1,236,615.2
118101 Газрын төлбөр	1,061,225.1	1,236,615.2
118102 Дуудлага худалдаа	65,600.0	0.0
1182 Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	659,715.3	573,388.7
118201 Ойн нөөц ашигласны төлбөр	8,797.7	23,597.1
118203 Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	650,062.8	548,205.9
118204 Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	854.8	1,585.7
12 ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	52,440,123.1	63,903,638.5
120 Нийтлэг татварын бус орлого	14,086,987.2	15,732,142.8
120002 Хүүгийн орлого		53.9
120003 Торгуулийн орлого	1,681,160.2	1,985,800.8
120004 Төсөвт байгууллагуудын орлого	12,152,231.4	13,501,573.4
1200041 Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	9,353,530.1	12,724,439.5
1200042 Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	2,798,701.3	777,133.9
1200044 Гадаадын эх үүсвэрээс санхүүжих	0.0	0.0
120005 Түрээсийн орлого	47,942.4	44,357.4
120009 Бусад орлого	205,653.2	200,357.3
123 Улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлэг	38,353,135.9	48,171,495.7
123001 Тусгай зориулалтын шилжүүлгийн орлого	33,693,981.9	41,790,561.3
123002 ОНХНС-аас шилжүүлсэн орлого	4,659,154.0	6,380,934.4
13 ТУСЛАМЖ САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	20,992,159.5	18,380,872.0
1310 Улсын төвлөрсөн төсвөөс	18,137,220.9	14,195,781.0

Дархан-Уул аймгийн ТЕЗ-ийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

131004 Төсөв болон дамжуулан зээлдүүлсэн зээлээс эргэж төлөгдөх	0.0	0.0
131005 Хөрөнгийн санхүүжилт	18,137,220.9	14,195,781.0
1311 Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	2,277,512.6	3,597,270.0
131101 Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	78,044.9	138,382.4
131103 ЗГНХ, ЗДНХ хөрөнгө, түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөр	0.0	808,305.5
131104 Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод	1,888,241.0	2,407,270.0
131105 Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон	311,226.7	243,312.1
1340 Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	577,426.0	587,821.0
134001 Нийгмийн даатгалын сангаас санхүүжих	222,240.0	202,680.0
134002 Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	355,186.0	385,141.0
II НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	65,046,611.2	79,336,933.0
21 УРСГАЛ ЗАРДАЛ	65,046,611.2	79,336,933.0
210 БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	56,908,708.6	71,150,700.2
2101 Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	32,876,147.0	38,897,157.6
210101 Үндсэн цалин	25,237,159.2	28,004,664.1
210102 Нэмэгдэл	4,999,522.5	7,268,000.6
210103 Унаа хоолны хөнгөлөлт	181,200.1	311,803.7
210104 Урамшуулал	2,203,670.8	2,677,317.9
210105 Гэрээт ажлын хөлс	254,594.4	288,219.4
210106 Ажилчдад төлсөн /ТӨҮГ/		347,151.9
2102 Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	4,402,877.7	5,038,297.9
210201 Тэтгэврийн даатгал	3,923,985.0	3,535,730.3
210202 Тэтгэмжийн даатгал	128,276.4	327,106.2
210203 ҮОМШӨ-ний даатгал	84,390.7	265,700.3
210204 Ажилгүйдлийн даатгал	20,396.3	82,342.3
210205 Эрүүл мэндийн даатгал	210,764.3	655,498.6
210206 Нийгмийн даатгалын байгууллага төлсөн /ТӨҮГ/	35,065.0	171,920.2
2103 Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	4,091,587.8	3,564,358.3
210301 Гэрэл цахилгаан	610,104.6	442,210.4
210302 Түлш халаалт	2,828,502.2	2,537,663.8
210303 Цэвэр бохир ус	477,429.1	323,174.1
210304 Байрны түрээс	146,164.2	116,235.4
210305 Ашиглалтын зардалд төлсөн /ТӨҮГ/	29,387.7	145,074.6
2104 Хангамж, бараа материалын зардал	5,416,778.7	9,031,008.8
210401 Бичиг хэрэг зардал	167,962.6	176,528.2
210402 Тээвэр шатахуун	310,052.8	321,394.8
210403 Шуудан холбоо	109,567.9	128,420.1
210404 Ном хэвлэл	18,277.3	14,321.6
210405 Хог хаягдал устгах, цэвэрлэх зардал	40,705.3	182,618.2
210406 Бага үнэтэй түргэн элэгдэх зүйлс	4,726,315.5	7,891,360.0
210409 Түлш шатахуун, тээврийн хөлс, сэлбэг хэрэгсэлд төлсөн мөнгө	20,426.6	15,182.8
210410 Бараа материал худалдан авахад төлсөн /ТӨҮГ/	23,470.7	301,183.1
2105 Нормативт зардал	2,439,689.2	2,796,101.2
210501 Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	300,805.1	418,082.2
210502 Хоол, хүнс	2,056,995.7	2,286,318.1
210503 Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	81,888.4	91,700.9

2106 Эд хогшил, урсгал засварын зардал	580,739.0	743,102.5
210601 Багаж, техник, хэрэгсэл	40,632.1	37,635.1
210602 Тавилга	4,601.1	1,178.0
210603 Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	4,924.8	133,911.9
210604 Урсгал засвар	530,581.0	570,377.5
2107 Томилолт зочны зардал	294,622.2	100,920.1
210701 Гадаад албан томилолт	1,617.7	0.0
210702 Дотоод албан томилолт	196,851.4	75,728.5
210703 Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	96,153.1	25,191.6
2108 Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээ	5,754,013.1	6,740,378.0
210801 Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр	4,925,865.3	5,926,692.6
210802 Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	36,623.4	41,771.2
210803 Даатгалын үйлчилгээ	13,875.8	13,850.8
210804 Тээврийн хэрэгслийн татвар	4,238.8	4,785.7
210805 Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	1,665.9	1,501.5
210806 Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	24,881.9	11,764.2
210807 Газрын төлбөр	9,320.1	15,823.5
210808 Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	695.4	414.8
210809 Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	5,831.1	896.9
210816 Татварын байгууллагад төлсөн /ТӨҮГ/	654,702.9	621,191.9
210817 Даатгалын төлбөрт төлсөн /ТӨҮГ/	373.6	582.4
210818 Бусад мөнгөн зарлага /ТӨҮГ/	75,938.9	101,102.5
2109 Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,052,253.9	4,239,375.8
210901 Бараа үйлчилгээний бусад зардал	779,648.0	4,083,453.9
210902 Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	272,605.9	155,921.9
212 ТАТААС	3,037,735.2	2,743,465.2
2121 Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас	0.0	0.0
212101 Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас	0.0	0.0
2122 Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	3,037,735.2	2,743,465.2
212201 Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	3,037,735.2	2,743,465.2
213 УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	5,100,167.4	5,442,767.6
2131 Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	3,357,154.7	2,094,855.9
213101 Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	3,357,154.7	2,094,855.9
2132 Бусад урсгал шилжүүлэг	1,581,667.8	1,648,177.9
213203 Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	99,417.9	110,304.5
213204 Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	92,229.1	43,373.6
213205 Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	933,837.2	481,812.9
213206 Ээлжийн амралтаар нутаг явах унааны хөнгөлөлт	1,299.7	731.2
213207 Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн тэтгэмж	253,166.1	584,464.3
213208 Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад	72,458.5	242,512.3
213209 Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал, урамшуулал	129,259.3	184,979.1
2133 Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	96,731.2	65,993.5
213303 Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	83,232.9	65,993.5
213305 Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	13,498.3	0.0
2135 Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	64,613.7	1,633,740.3
213503 Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	64,613.7	1,633,740.3
III ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	32,898,274.0	28,124,800.3
IV ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН	1,051.3	3,288.4

140007 Хүлээн авсан хүүний орлого	1,051.3	3,288.4
V ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН	29,373,255.2	25,850,180.8
22 ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	29,373,255.2	25,850,180.8
2200 Дотоод эх үүсвэрээр	29,373,255.2	25,850,180.8
220001 Барилга байгууламж	15,547,196.4	14,195,781.0
221001 Их засвар	2,590,024.5	0.0
222001 Тоног төхөөрөмж	10,150.0	0.0
223001 Бусад хөрөнгө	10,286,329.2	10,912,157.6
225106 Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	939,555.1	741,087.2
225102 Биет бус хөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн /ТӨҮГ/		1,155.0
VI ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	(29,372,203.9)	(25,846,892.4)
14 Бусад эх үүсвэр	510,066.7	10,954.3
145001 Гадаад валютын ханшийн зөрүүний олз	0.0	0.0
145007 Зээл авсан, өрийн үнэт цаас гаргаснаас хүлээн авсан	510,066.7	10,954.3
23 ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	5,847,793.2	730,364.9
230001 Эргэж төлөгдөх зээл олголт	841,951.0	730,364.9
232001 Гадаадын төслийн зээлээс санхүүжих зээл	5,005,842.2	0.0
25 Санхүүгийн үйл ажиллагааны зардал	183,018.7	294,987.1
250002 Зээл, өрийн үнэт цаасны төлбөрт төлсөн мөнгө	168,904.8	277,205.7
250005 Төлсөн ногдол ашиг	14,113.9	17,781.4
VII САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	(5,520,745.2)	(1,014,397.7)
VIII НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	(1,994,675.1)	1,263,510.2
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	8,663,882.6	6,669,207.5
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эц/үлдэгдэл	6,669,207.5	7,932,717.7

Дархан-Уул аймаг дахь Төрийн аудитын газар

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(мянган төгрөгөөр)

1	БАЛАНСЫН ЗҮЙЛ	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан үр дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны үр дүн
	А	1	2	3	4
1	2018 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх үлдэгдэл	142,793,471.20	109,870,413.40	(11,847,866.20)	240,816,018.40
2	НББ-ийн бодлогын өөрчлөлт	(2,796.70)		(4,018,158.70)	(4,020,955.40)
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	142,790,674.50	109,870,413.40	(15,866,024.90)	236,795,063.00
4	ҮХ-ийн өсөлт, бууралт	32,193.50			32,193.50
5	ҮХ-ийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт		(76,405.70)		(76,405.70)
6	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз				-
7	Өмчид гарсан өөрчлөлт	16,758,960.6		(18,193.5)	16,740,767.1
8	Зарласан ногдол ашиг			(20,684.8)	(20,684.8)
9	Тайлант үеийн үр дүн			(14,993,266.3)	(14,993,266.3)
10	2019 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх үлдэгдэл	159,581,828.6	109,794,007.7	(30,898,169.5)	238,477,666.8
11	2020 оны 01 дүгээр сарын 01-нээрх үлдэгдэл	159,581,828.6	109,794,007.7	(30,898,169.5)	238,477,666.8
12	НББ-ийн бодлогын өөрчлөлт			(80,588.3)	(80,588.3)
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	159,581,828.6	109,794,007.7	(30,978,757.8)	238,397,078.5
14	ҮХ-ийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	115,668.0	1,900,310.2		2,015,978.2
15	ҮХ-ийн өсөлт, бууралт	115,200.0	148.8		115,348.8
16	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз				-
17	Өмчид гарсан өөрчлөлт	5,646,853.8			5,646,853.8
18	Зарласан ногдол ашиг			(8,026.4)	(8,026.4)
19	Тайлант үеийн үр дүн			(4,770,893.8)	(4,770,893.8)
20	2020 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх үлдэгдэл	165,459,550.4	111,694,466.7	(35,757,678.0)	241,396,339.1

Дархан-Уул аймаг дахь Төрийн аудитын газар

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
I. НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	78,232,048.3	72,685,275.9	(5,546,772.4)	92.91
21 УРСГАЛ ЗАРДАЛ	65,148,402.3	61,212,183.7	(3,936,218.6)	93.96
210 БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	57,505,569.5	54,664,001.9	(2,841,567.6)	95.06
2101 Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	34,760,987.3	34,328,556.6	(432,430.7)	98.76
210101 Үндсэн цалин	24,757,503.3	23,942,085.7	(815,417.6)	96.71
210102 Нэмэгдэл	6,615,295.4	7,197,098.5	581,803.1	108.79
210103 Унаа хоолны хөнгөлөлт	328,700.6	291,989.1	(36,711.5)	88.83
210104 Урамшуулал	2,807,473.3	2,637,023.7	(170,449.6)	93.93
210105 Гэрээт ажлын хөлс	252,014.7	260,359.6	8,344.9	103.31
2102 Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шитгэл	4,403,226.3	4,338,858.3	(64,368.0)	98.54
210201 Тэтгэврийн даатгал	3,030,266.9	3,041,744.0	11,477.1	100.38
210202 Тэтгэмжийн даатгал	334,167.9	323,586.9	(10,581.0)	96.83
210203 ҮОМШӨ-ний даатгал	276,907.3	263,106.6	(13,800.7)	95.02
210204 Ажилгүйдлийн даатгал	89,329.3	81,767.9	(7,561.4)	91.54
210205 Эрүүл мэндийн даатгал	672,554.9	628,652.9	(43,902.0)	93.47
2103 Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	3,598,403.2	3,314,184.4	(284,218.8)	92.10
210301 Гэрэл цахилгаан	466,057.9	424,447.1	(41,610.8)	91.07
210302 Түлш халаалт	2,662,071.8	2,491,135.3	(170,936.5)	93.58
210303 Цэвэр бохир ус	366,683.1	304,858.4	(61,824.7)	83.14
210304 Байрны түрээс	103,590.4	93,743.6	(9,846.8)	90.49
2104 Хангамж, бараа материалын зардал	880,200.8	848,469.0	(31,731.8)	96.39
210401 Бичиг хэрэг	135,454.9	131,440.8	(4,014.1)	97.04
210402 Тээвэр шатахуун	266,869.2	255,390.9	(11,478.3)	95.70
210403 Шуудан холбоо	126,578.4	118,141.5	(8,436.9)	93.33
210404 Ном хэвлэл	20,243.2	19,300.3	(942.9)	95.34
210405 Хог хаягдал устгах, цэвэрлэх зардал	166,047.8	163,575.7	(2,472.1)	98.51
210406 Бага үнэтэй түргэн элэгдэх зүйлс	165,007.3	160,619.8	(4,387.5)	97.34
2105 Нормативт зардал	3,683,434.9	2,621,599.7	(1,061,835.2)	71.17
210501 Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	298,798.7	289,416.9	(9,381.8)	96.86
210502 Хоол хүнс	3,283,496.3	2,235,564.8	(1,047,931.5)	68.08
210503 Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	101,139.9	96,618.0	(4,521.9)	95.53
2106 Эд хогшил, урсгал засварын зардал	923,101.0	909,090.8	(14,010.2)	98.48
210601 Багаж, техник, хэрэгсэл	293,979.0	293,053.6	(925.4)	99.69
210602 Тавилга	46,418.2	42,589.5	(3,828.7)	91.75
210603 Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	6,227.1	4,791.7	(1,435.4)	76.95
210604 Урсгал засвар	576,476.7	568,656.0	(7,820.7)	98.64
2107 Томилолт, зочны зардал	107,414.5	95,972.9	(11,441.6)	89.35
210701 Гадаад албан томиллолт	-	-	-	#DIV/0!
210702 Дотоод албан томиллолт	81,069.5	70,869.4	(10,200.1)	87.42
210703 Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	26,345.0	25,103.5	(1,241.5)	95.29
2108 Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	5,476,712.5	5,214,913.6	(261,798.9)	95.22
210801 Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр	5,391,472.2	5,135,085.1	(256,387.1)	95.24
210802 Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	40,697.6	38,631.2	(2,066.4)	94.92
210803 Даатгалын үйлчилгээ	14,539.2	12,946.2	(1,593.0)	89.04
210804 Тээврийн хэрэгслийн татвар	4,749.0	4,210.8	(538.2)	88.67
210805 Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	1,592.0	1,303.5	(288.5)	81.88

**Дархан-Уул аймгийн ТЕЗ-ийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит**

210806 Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	6,851.0	6,659.2	(191.8)	97.20
210807 Газрын төлбөр	15,753.1	15,108.2	(644.9)	95.91
210808 Банк санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	161.5	72.5	(89.0)	44.89
210809 Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	896.9	896.9	-	100.00
2109 Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3,672,089.0	2,992,356.6	(679,732.4)	81.49
210901 Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3,542,072.9	2,864,289.4	(677,783.5)	80.86
210902 Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага	130,016.1	128,067.2	(1,948.9)	98.50
212 ТАТААС	4,088,154.2	3,235,577.7	(852,576.5)	79.15
2121 Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас	112,388.6	112,388.6	-	100.00
212101 Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас	112,388.6	112,388.6	-	100.00
2122 Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	3,975,765.6	3,123,189.1	(852,576.5)	78.56
212201 Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	3,975,765.6	3,123,189.1	(852,576.5)	78.56
213 УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	3,554,678.6	3,312,604.1	(242,074.5)	93.19
2131 Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	2,280,969.9	2,279,169.9	(1,800.0)	99.92
213101 ЗГ-ын дотоод шилжүүлэг	2,280,969.9	2,279,169.9	(1,800.0)	99.92
2132 Бусад урсгал шилжүүлэг	1,273,708.7	1,033,434.2	(240,274.5)	81.14
213203 Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	139,034.0	110,304.5	(28,729.5)	79.34
213204 Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	29,019.2	27,834.9	(1,184.3)	95.92
213205 Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	638,095.2	479,887.9	(158,207.3)	75.21
213206 Ээлжийн амралтаар нутаг явах унааны зардал	1,000.0	731.2	(268.8)	73.12
213207 Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн тэтгэмж	369,828.2	329,008.8	(40,819.4)	88.96
213209 Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал, урамшуулал	96,732.1	85,666.9	(11,065.2)	88.56
22 ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	12,175,487.1	10,742,727.3	(1,432,759.8)	88.23
220001 Барилга байгууламж	-	-	-	-
221001 Их засвар	-	-	-	-
222001 Тоног төхөөрөмж	-	-	-	-
223001 Бусад хөрөнгө	12,175,487.1	10,742,727.3	(1,432,759.8)	88.23
23 ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	908,158.9	730,364.9	(177,794.0)	80.42
230001 Эргэж төлөгдөх зээл	908,158.9	730,364.9	(177,794.0)	80.42
III ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	78,232,048.3	72,946,842.3	(5,285,206.0)	93.24
31 УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	47,189,164.9	45,828,664.5	(1,360,500.4)	97.12
310002 Засгийн газрын тусгай сангаас санхүүжих			-	
310003 Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	41,790,561.3	40,156,820.9	(1,633,740.4)	96.09
310004 Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас санхүүжих	5,398,603.6	5,671,843.6	273,240.0	105.06
32 ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	26,466,519.2	25,743,974.4	(722,544.8)	97.27
320001 Орон нутгийн төсвөөс	25,441,414.7	25,034,883.6	(406,531.1)	98.40
320002 Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	1,025,104.5	709,090.8	(316,013.7)	69.17
33 НД-ЫН САНГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	180,960.1	164,827.6	(16,132.5)	91.09
330002 ЭМД-ЫН САНГААС САНХҮҮЖИХ	180,960.1	164,827.6	(16,132.5)	91.09
35 ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	4,395,404.1	1,209,375.8	(3,186,028.3)	27.51
350001 Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	984,155.3	900,208.6	83,946.7	91.47
350002 Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	119,422.5	156,707.2	(37,284.7)	131.22
350003 Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	3,291,826.3	152,460.0	3,139,366.3	4.63
Мөнгөн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		547,818.2		
Мөнгөн хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		805,506.2		

Дархан-Уул аймаг дахь Төрийн аудитын газар

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Үзүүлэлт	Гүйцэтгэл
I. НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	3,698,096.7
21 УРСГАЛ ЗАРДАЛ	3,490,406.4
210 БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,626,138.8
2101 Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	63,201.2
210101 Үндсэн цалин	25,214.6
210102 Нэмэгдэл	12,265.7
210104 Урамшуулал	25,720.9
210105 Гэрээт ажлын хөлс	-
2102 Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шитгэл	2,938.9
210201 Тэтгэврийн даатгал	2,907.5
210202 Тэтгэмжийн даатгал	8.0
210203 ҮОМШӨ-ний даатгал	6.3
210204 Ажилгүйдлийн даатгал	1.4
210205 Эрүүл мэндийн даатгал	15.7
2104 Хангамж, бараа материалын зардал	71,882.9
210401 Бичиг хэрэг	4,066.8
210402 Тээвэр шатахуун	44,101.1
210403 Шуудан холбоо	1,825.0
210404 Ном хэвлэл	6,850.0
210405 Хог хаягдал устгах, цэвэрлэх зардал	870.0
210406 Бага үнэтэй түргэн элэгдэх зүйлс	14,170.0
2105 Нормативт зардал	25,663.4
210501 Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	12,328.0
210502 Хоол хүнс	3,595.0
210503 Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	9,740.4
2106 Эд хогшил, урсгал засварын зардал	109,545.7
210601 Багаж, техник, хэрэгсэл	25,917.0
210602 Тавилга	7,000.0
210603 Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	2,390.3
210604 Урсгал засвар	74,238.4
2107 Томилолт, зочны зардал	1,294.3
210702 Дотоод албан томилолт	1,294.3
2108 Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	945,409.2
210801 Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр	943,304.2
210806 Мэдээлэл технологийн үйлчилгээ	2,105.0
2109 Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,406,203.2
210901 Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,375,635.0
210902 Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага	30,568.2
213 УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	864,267.6
2132 Бусад урсгал шилжүүлэг	488,026.3
213204 Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	1,800.0
213205 Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	1,925.0
213207 Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн тэтгэмж	220,907.0
213208 Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	215,446.3
213209 Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал, урамшуулал	47,948.0
2133 Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	376,241.3

213305 Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, нэмэлт санхүүжилтийн төвлөрүүлэх шилжүүлэг	11,501.9
213405 Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, нэмэлт санхүүжилтийн төвлөрүүлэх шилжүүлэг	364,739.4
22 ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	207,690.3
223001 Бусад хөрөнгө	207,690.3
I ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	3,698,096.7
1311 НЭМЭЛТ САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	3,698,096.7
131101 Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	138,832.4
131103 ЗДНХ, түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухай төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	876,332.2
131104 Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	2,439,620.0
131105 Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	243,312.1
Мөнгөн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-
Мөнгөн хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-

Дархан-Уул аймаг дахь Төрийн аудитын газар

3. Аудитын тайлан

3.1. Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.4-т заасны дагуу Дархан-Уул аймгийн ТЕЗ-ийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, жилийн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын дүн, дүгнэлтийг Төсвийн ерөнхийлөн захирагч буюу аймгийн Засаг дарга Б.Азжаргал танд танилцуулж байна.

Энэхүү тайланд үйлчлүүлэгчийн санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналтын системд хийсэн үнэлгээний тойм, аудитын явцад илрүүлсэн зүйлс, гаргасан шийдлүүд, анхаарал хандуулахуйц залруулаагүй материаллаг болон материаллаг бус алдаа зөрчил зэрэг аудитын үр дүнгийн талаарх тайлбар, тодруулга, аудитын санал дүгнэлтийн хэлбэр, түүний үндэслэлийн талаар тус тус хураангуйлан тэмдэглэв.

Аудитын дүнд үндэслэсэн үйлчлүүлэгчийн нягтлан бодох бүртгэл, тайлагнал, дотоод хяналтын системийг боловсронгуй болгох зөвлөмжүүдийг Менежментийн захидалд тусгасан болно.

Аудитыг 2021 оны 04 дүгээр сарын 01-ээс 2021 оны 04 дүгээр сарын 20-ны хооронд гүйцэтгэж, аудитын тайланг 2021 оны 04 дүгээр сарын 20-ны өдөр эцэслэн баталгаажуулж, төсвийн ерөнхийлөн захирагчид хүргүүлэхээр төлөвлөн, Дархан-Уул аймаг дахь Төрийн аудитын газрын ахлах аудитор С.Батцэцэг гүйцэтгэв.

Дархан-Уул аймгийн ТЕЗ-ийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг Дархан-Уул аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2021 оны 03 дугаар сарын 31-ний өдрийн 1-10/254 дүгээр албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.2. Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүйн орчин

Дархан-Уул аймгийн ТЕЗ нь Төсвийн тухай хуулийн 54 дүгээр зүйлийн 54.2-т “Төсвийн ерөнхийлөн захирагч өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээний төсвийн байгууллагын санхүүгийн тайлан, Засгийн газрын шугамаар авч, ашиглаж байгаа хөнгөлөлттэй зээл болон буцалтгүй тусламжийн хөрөнгөөр хэрэгжиж байгаа төсөл, хөтөлбөрийн санхүүгийн тайлан, төрийн болон орон нутгийн өмчит, төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн санхүүгийн тайланг санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хамааруулна”, 54.3-т “Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь төсвийн гүйцэтгэл болон жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу гаргана” гэж заасны дагуу аймгийн орон нутгийн төсвийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг гарган ирүүлжээ.

Тайлант хугацаанд аймгийн орон нутгийн төсвөөс НААҮГ-ыг үйл ажиллагаа явуулж буй байршлаар нь Дархан суманд шилжүүлсэн байна.

3.3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлого, дотоод хяналт

Дархан-Уул аймгийн ТЕЗ нь санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаа Төсвийн тухай хууль болон УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн баталсан төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, журмын дагуу үнэн зөв бэлтгэх үүрэгтэй.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн тайланд нэгтгэгдсэн төсвийн шууд захирагч бүрийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд ашиглаж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох стандарт, журмын дагуу шинэчлэгдэн, ашиглагдаж байна.

Аудитын явцад Санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын албаны үйл ажиллагааны төлөвлөлт, гүйцэтгэл, үр дүнгийн талаарх мэдээлэлтэй танилцлаа.

Санхүүгийн хяналт, аудитын алба нь тайлант онд төлөвлөгөөт 63 хяналт шалгалтыг хийхээс хүний нөөцийн дутуу байдал, Covid-19 цар тахлын онцгой нөхцөл

байдлаас шалтгаалан 20 байгууллагыг 2021 оны төлөвлөгөө рүү шилжүүлж, төлөвлөгөөт бус 5, нийт 48 байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаанд хяналт шалгалт хийжээ.

Хяналт шалгалтаар нийт 290.9 сая төгрөгийн зөрчил илрүүлж, 14.5 сая төгрөгийн 1 албан шаардлага хүргүүлэн, 276.4 сая төгрөгийн 116 акт тогтоосноос 210.7 сая төгрөгийг барагдуулж, 33.0 сая төгрөгийн актыг хуулийн байгууллагад шилжүүлсэн байна.

Хяналт шалгалт хийсэн байгууллага тус бүр дээр илэрсэн зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх, урьдчилан сэргийлэх үүднээс арга зүйн заавар зөвлөмж өгч ажиллажээ.

ТЕЗ-ийн үндсэн үйл ажиллагаа, санхүүгийн дотоод хяналтын эрсдэлийг төлөвлөлтийн үе шатанд “Дунд” гэж үнэлсэн бөгөөд гүйцэтгэлийн шатанд дахин хянахад үр нөлөөтэй байна.

3.4. Материаллаг байдал

Аудитыг төлөвлөх болон гүйцэтгэх үе шатны материаллаг байдлыг АДБОУС 2320-ын дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр ТЕЗ-ийн 2020 оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангийн нийт хөрөнгийг сонгож, эрсдэлийн түвшинг “Дунд” гэж үнэлэн, материаллаг байдлын хувь хэмжээг 1 хувиар тооцов.

Төлөвлөлтийн шатанд материаллаг байдлын түвшнийг 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн нийт хөрөнгө 287,948.0 сая төгрөгийн 1 хувь буюу 2,879.5 сая төгрөгөөр тогтоов.

Гүйцэтгэлийн үе шатанд төлөвлөлтийн шатанд тогтоосон материаллаг байдлын түвшнийг өөрчлөх шаардлагагүй гэж үзсэн болно.

3.5. Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн үзүүлэлт

3.5.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 6,669.2 сая, эцсийн үлдэгдэл 7,932.7 сая төгрөг болж, 1,263.5 сая төгрөгөөр буюу 18.9 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт №1. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Касст байгаа бэлэн мөнгө	3.2	0.1	(3.1)
Банканд байгаа бэлэн мөнгө	6,666.0	7,932.6	1,266.6
Замд яваа мөнгөн хөрөнгө	0.0	0.0	0.0
Хадгаламж	0.0	0.0	0.0
Дүн	6,669.2	7,932.7	1,263.5
<i>Үүнээс, байгууллагын төрлөөр</i>			
Төсөвт байгууллага	2,971.7	1,983.6	(988.1)
Төсөл/ сан	74.0	77.7	3.7
Төрийн сан	3,403.4	5,635.2	2,231.8
ТӨҮГ болон ОНӨҮГ	220.1	236.2	16.1
Дүн	6,669.2	7,932.7	1,263.5

Эх сурвалж: Дархан-Уул аймгийн ТЕЗ-ийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Банканд байршиж буй 7,932.6 сая төгрөгийн үлдэгдэлд гадаад валютаарх үлдэгдэл байхгүй байна. Үүнээс 1,983.6 сая төгрөг нь төсөвт байгууллагын, 77.7 сая төгрөг нь төсөл/сангийн, 236.1 сая төгрөг нь орон нутгийн өмчит байгууллагын, 5,635.2 сая төгрөг нь төрийн сангийн үлдэгдэл байна.

Төсөвт байгууллагад бүртгэгдсэн 1,983.6 сая төгрөгийн 1,178.1 сая төгрөг нь орон нутгийн хөрөнгө оруулалтын, 709.1 сая төгрөг нь ОНХС-ийн, 96.4 сая төгрөг нь СХС-ийн үлдэгдэл бол төсөл, сангийн төрөлд бүртгэгдсэн 77.7 сая төгрөг нь байгаль орчныг нөхөн сэргээх барьцаа хөрөнгийн үлдэгдэл байна.

Орон нутгийн хөрөнгө оруулалт дансны 1,178.1 сая төгрөг нь гүйцэтгэгч байгууллагуудын чанарын баталгааны барьцаа хөрөнгө бол ОНХС-ийн орлогын шилжүүлгийн 709.1 сая төгрөг нь тендерийн хэмнэлт болон ажлын гүйцэтгэл дутуу байгууллагуудад өгөх өр, мөн он дамжин хэрэгжих хөрөнгө оруулалттай холбоотой байна.

Банкин дахь харилцах дансны үлдэгдэл 7,932.6 сая төгрөгийн 97.0 хувь буюу 7,696.4 сая төгрөг нь төрийн сан дахь харилцах дансанд, 3.0 хувь буюу 236.2 сая төгрөг нь арилжааны банканд байршиж байна.

Касст байгаа 0.1 сая төгрөг нь “Ахмадын хороо” ТББ, “Дархан хот байгуулалт барилга захиалагчийн газар” ОНӨААТҮГ-уудын үлдэгдэл байна.

Төрийн сангийн мөнгөн хөрөнгө

Төрийн сангийн мөнгөн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 3,403.4 сая, эцсийн үлдэгдэл 5,635.2 сая төгрөг болж, 2,231.8 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт №2. Төрийн сангийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Банканд байгаа мөнгөн хөрөнгө	3,403.4	5,635.2	2,231.8
Төгрөг	3,403.4	5,635.2	2,231.8
Төрийн сан	3,403.4	5,635.2	2,231.8
Монгол банк			
Арилжааны банк			
Гадаад валют			
Монгол банк			
Замд яваа хөрөнгө			
Нийт дүн	3,403.4	5,635.2	2,231.8

Эх сурвалж: Дархан-Уул аймгийн ТЕЗ-ийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант онд орон нутгийн төсвийн орлогоор 27,652.0 сая төгрөгийг бүрдүүлж, 23,118.1 сая төгрөгийг харьяа байгууллагуудын урсгал санхүүжилтэд, 655.7 сая төгрөгийг өмнөх оны татаас санхүүжилтийн өглөгт, 1,824.1 сая төгрөгийг аймгийн төсвөөс улсын төсөвт татан төвлөрүүлэх шилжүүлэгт зарцуулжээ.

Төрийн сангийн харилцахад байгаа 5,635.2 сая төгрөгийн 5,457.5 сая төгрөг нь аймаг, сумдын ерөнхий орлогын дансны үлдэгдэл, 177.7 сая төгрөг нь нэмэлт санхүүжилтийн данснаас төвлөрүүлсэн зарцуулаагүй үлдэгдэл байна.

Аудитын илрүүлэлт:

ТЕЗ-ийн эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар анхан шатны баримтын бүрдэл дутуу байх, мөнгөн гүйлгээний тайланг зөрүүтэй илэрхийлэх, НДШ, ХХОАТ-ыг зөрүүтэй тооцох, нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргаагүй байх зэрэг нийт 203.1 сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрсэн байна. Тухайлбал:

- Анхан шатны баримтын бүрдэл дутуу 28.0 сая төгрөгийн ажил гүйлгээг бүртгэлд тусгасан /4 дүгээр сургууль 8.8 сая, 5 дугаар цэцэрлэг 2.0 сая, 12 дугаар сургууль 1.3 сая, 28 дугаар цэцэрлэг 2.3 сая, 24 дүгээр цэцэрлэг 2.3 сая, 9 дүгээр сургууль 1.8 сая, Ахмадын хороо 1.9 сая, 19-р цэцэрлэг 1.2 сая, Орхон тохижилт ОНӨААТҮГ 2.4 сая/
- Хонгор сумын ЗДТГ, ЭМТ, Амин холбоо өрхийн эмнэлэг, 6, 8, 26 дугаар цэцэрлэгүүд, 1, 4, 11 дүгээр сургуулиуд мөнгөн гүйлгээний тайланг 148.3 сая төгрөгөөр зөрүүтэй илэрхийлсэн,
- 8, 25 дугаар цэцэрлэг НДШ, ХХОАТ-ыг зөрүүтэй тооцсон 2.3 сая,
- Орхон сумын төсөвт байгууллагууд 8.5 сая төгрөгийн цалин, тэтгэмж, илүү тооцож олгосон байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Дээрх зөрчлүүдээс 172.7 сая төгрөгийн зөрчлийг санхүүгийн тайланд залруулга хийлгэж, 5.0 сая төгрөгийн зөрчилд төлбөрийн акт тогтоож, 3.8 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах албан шаардлага, 21.6 сая төгрөгийн зөрчлийг давтан гаргахгүй байх зөвлөмж өгсөн.

3.5.2 Авлага

Авлага дансны эхний үлдэгдэл 2,749.0 сая төгрөгөөс тайлант онд 647.9 сая төгрөгөөр өсөж, оны эцэст 3,396.9 сая төгрөгөөр тайлагнагдсан байна.

Хүснэгт №3. Авлагын үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	293.2	228.5	(64.7)
Татаас, санхүүжилтийн авлага	13.2	0.0	(13.2)
Зээлийн хүүгийн авлага	9.6	9.9	0.3
Дансны авлага /ТӨҮГ/	660.1	846.1	186.0
Татвар, НДШ-ийн авлага /ТӨҮГ/	21.7	49.0	27.3
Байгууллагаас авах авлага	80.1	384.2	304.1
Хувь хүмүүсээс авах авлага	1,671.1	1,879.2	208.1
Дүн	2,749.0	3,396.9	647.9
<i>Үүнээс, байгууллагын төрлөөр</i>			
Төсөвт байгууллага	1,717.3	2,162.6	445.3
Төсөл/ сан	0.0	0.0	0.0
Төрийн сан	33.6	33.6	0.0
ТӨҮГ болон ОНӨҮГ	998.1	1,200.7	202.6
Дүн	2,749.0	3,396.9	647.9

Эх сурвалж: Дархан-Уул аймгийн ТЭЗ-ийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Нийт авлагын 35.3 хувь буюу 1,200.7 сая төгрөг нь орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газарт, 1.0 хувь буюу 33.6 сая төгрөг нь төрийн санд, 63.7 хувь буюу 2,162.6 сая төгрөг нь төсөвт байгууллагад байна.

Орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газрууд дахь нийт авлагын 1,103.5 сая төгрөг буюу 91.9 хувийг “Дархан Ус суваг” ОНӨХК-ний авлага эзэлж байна.

Харин төсөвт байгууллагууд дахь нийт авлагын 1,797.7 сая төгрөг буюу 83.1 хувийг сум хөгжүүлэх сангаас олгосон зээлийн авлага эзэлж байгаа бөгөөд тайлант онд шинээр 730.4 сая төгрөгийн зээлийг тус сангаас олгожээ.

Авлагын нийт үлдэгдэлд 1,135.2 сая төгрөгийн хугацаа хэтэрсэн авлага байгаа бөгөөд үүнээс 838.9 сая төгрөг нь ОНӨААН-ийн дансны авлага, 278.9 сая төгрөг нь сум хөгжүүлэх сангаас олгосон зээл, зээлийн хүүгийн авлага, 16.2 сая төгрөг нь төсөвт байгууллагын дансны авлагын үлдэгдэл байна.

Эдгээр нь авлага найдваргүй болж, төсвийн хөрөнгө үрэгдэх, удирдлага болон санхүүгийн ажилтан хариуцлага хүлээх үр дагавартай байна.

Аудитын илрүүлэлт:

Аудитаар авлага барагдуулахад анхаарч ажиллаагүй байх, илүү мөнгө шилжүүлж авлага үүсгэх, буруу бүртгэх, авлагыг бүртгэлгүй орхигдуулах, үлдэгдлийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй зэргээс 100.0 сая төгрөгийн алдаа, зөрчлүүд илэрсэн байна. Тухайлбал:

- Орхон сумын СХС 51.0 сая, Дархан сумын ЗДТГ 16.5 сая, Шарын гол сумын ЗДТГ 1.0 сая төгрөгийн авлагыг барагдуулахад анхаарч ажиллаагүй,
- Амин холбоо өрхийн эмнэлэг 4.4 сая төгрөгийн НДШ-ийн илүү төлөлтийг авлагаар тусгаагүй,
- Оюуны ирээдүй цогцолбор сургууль 1.0 сая төгрөгийн авлага үүсгэсэн,
- 6 дугаар цэцэрлэг 1.1 сая төгрөгийн татвар илүү шилжүүлсэн,
- 5 дугаар цэцэрлэг 2.9 сая төгрөгийн авлагын дансны бичилт буруу хийсэн,
- БОАЖГ өмнөх оны авлагыг орлогоор бүртгэсэн 1.5 сая төгрөг,
- Шарын гол сумын ЗДТГ 8.5 сая төгрөгийн авлага, өглөгийг илүү бүртгэсэн,
- Орхон сумын Соёлын төв 1.5 сая төгрөгийн авлагыг бүртгээгүй,
- Дархан автозам тээвэр ОНӨААТҮГ 5.0 сая төгрөгийн авлагыг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй, 5.5 сая төгрөгийн авлагыг бүртгэлд тусгаагүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Дээрх зөрчлүүдээс 13.0 сая төгрөгийн зөрчлийг санхүүгийн тайланд залруулга хийлгэж, 1.1 сая төгрөгийн зөрчилд төлбөрийн акт тогтоож, 21.5 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах албан шаардлага, 64.4 сая төгрөгийн зөрчлийг давтан гаргахгүй байх зөвлөмж өгсөн.

3.5.3 Урьдчилгаа

Урьдчилгаа дансны эхний үлдэгдэл 315.2 сая төгрөгөөс эцсийн үлдэгдэл 89.3 сая төгрөг болж, 225.9 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт №4. Урьдчилгаа дансны үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Урьдчилж гарсан зардал	315.2	89.3	(225.9)
Бараа материал бэлтгэх урьдчилгаа	0.0	0.0	0.0
Үндсэн хөрөнгө бэлтгэх урьдчилгаа	0.0	0.0	0.0
Томилолтын урьдчилгаа	0.0	0.0	0.0
Дүн	315.2	89.3	(225.9)
<i>Үүнээс, байгууллагын төрлөөр</i>			
Төсөвт байгууллага	33.5	0.0	(33.5)
Төсөл/ сан	0.0	0.0	0.0
Төрийн сан	0.0	0.0	0.0
ТӨҮГ болон ОНӨҮГ	281.7	89.3	(192.4)
Дүн	315.2	89.3	(225.9)

Эх сурвалж: Дархан-Уул аймгийн ТЕЗ-ийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Төсөвт байгууллагын 33.5 сая төгрөгийн урьдчилж төлсөн зардлыг тайлант хугацаанд зардлаар бүртгэсэн байна.

Орон нутгийн өмчит газрын урьдчилж төлсөн зардал нь “Дархан Ус суваг” ОНӨХК-ийн бэлтгэн нийлүүлэгчдэд төлсөн урьдчилгаа төлбөр бөгөөд тайлант онд 192.4 сая төгрөгөөр бууруулж ажилласан байна.

Аудитын илрүүлэлт:

Тайлант онд урьдчилгаа данстай холбоотой алдаа, зөрчил илрээгүй байна.

3.5.4 БАРАА МАТЕРИАЛ

Нэгтгэсэн тайланд бараа материалын эхний үлдэгдэл 4,661.3 сая төгрөг байснаас оны эцэст 5,818.6 сая төгрөг болж, 1,157.3 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт №5. Бараа материалын үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Түүхий эд материал	859.9	1,317.2	457.3
Бэлэн бүтээгдэхүүн	1.0	14.5	13.5
Хангамжийн материал	3,756.6	4,296.3	539.7
Мал амьтад	43.8	190.6	146.8
Дүн	4,661.3	5,818.6	1,157.3
<i>Үүнээс, байгууллагын төрлөөр</i>			
Төсөвт байгууллага	4,053.5	4,826.4	772.9
Төсөл/ сан			
Төрийн сан			
ТӨҮГ болон ОНӨҮГ	607.8	992.2	384.4
Дүн	4,661.3	5,818.6	1,157.3

Эх сурвалж: Дархан-Уул аймгийн ТЕЗ-ийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Бараа материалын үлдэгдлийн 17.0 хувийг ОНӨААТҮГ, 83.0 хувийг төсөвт байгууллага эзэлж байна.

Бараа материалын үлдэгдэл өссөн нь дараах шалтгаантай байна. Үүнд:

- БСШУЯ-аас ерөнхий боловсролын сургуулиудад хөрөнгө оруулалтаар 267.9 сая төгрөгийн түрээсийн ном, хичээлийн хэрэглэгдэхүүн, кабинетын багаж хэрэгсэл ирсэн,

- Өрхийн эмнэлгүүд болон төсөвт байгууллагууд ковид халдварт өвчинтэй холбогдуулан 190.9 сая төгрөгийн ариутгалын бодис, хамгаалах хэрэгсэл, эм боох материал худалдан авсан,

- Аймгийн ЗДТГ-т 148.4 сая төгрөгийн өндөр ашиг шимт үүлдрийн мал худалдан авсан,

- “Дархан ус суваг” ОНӨХК шинэ хорооллын инженерийн шугам сүлжээний угсралтын ажлын 111.8 сая төгрөгийн материал үлдэгдэлтэй,

- Сумдын ЗДТГ 62.2 сая төгрөгийн бараа материалыг орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар үнэ төлбөргүй хүлээн авсан,

- 2 цэцэрлэг шинээр байгуулагдсанаар 50.2 сая төгрөгийн бараа материал нэмэгдсэн байна.

Аудитын илрүүлэлт:

2020 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар бараа материалын бүртгэл, тайлагнал, тооллого, анхан шатны баримтын бүрдэлттэй холбоотой 200.0 сая төгрөгийн алдаа, зөрчлүүд илэрсэн байна. Тухайлбал:

- Бараа материалыг тооцооны дансаар дамжуулалгүй шууд зардалд бичсэн 21.7 сая /Дархан сумын ЗДТГ 10.9 сая, Дархан сумын ИТХ 1.9 сая, 22 дугаар цэцэрлэг 2.1 сая, 24 дүгээр цэцэрлэг 2.1 сая, Захирагчийн алба 1.7 сая/
- Дархан сумын ЗДТГ 85.2 сая, Орхон сумын ЗДТГ 4.3 сая төгрөгөөр бараа материалыг буруу ангилан бүртгэсэн,
- Материалыг дутуу тайлагнасан 28.2 сая /11 дүгээр цэцэрлэг 17.1 сая, Түвшин холбоо өрхийн эмнэлэг 1.2 сая, Хонгор сумын ИТХ 9.4 сая, Орхон сумын 9 дүгээр цэцэрлэг 2.9 сая/,
- Бараа материалын тооллого хийгээгүй 6.4 сая /6 дугаар цэцэрлэг 2.2 сая, 12 дугаар сургууль 3.0 сая, 16 дугаар цэцэрлэг 1.2 сая/
- БОАЖГ-ын бараа материал 7.2 сая төгрөгөөр тооллогын бүртгэлээс зөрүүтэй,
- Бараа материалыг бүртгээгүй 20.8 сая /18 дугаар цэцэрлэг 19.3 сая, 15 дугаар сургууль 0.8 сая, Дархан сумын СХС 0.7 сая/,
- Анхан шатны баримтын бүрдэл дутуу 19.8 сая /25 дугаар цэцэрлэг 1.1 сая, 14 дүгээр цэцэрлэг 1.1 сая, Шарын гол сумын ЭМТ 9.3 сая, Тулга сувилал 7.2 сая/

Шийдвэрлэсэн нь: Дээрх зөрчлүүдээс 172.3 сая төгрөгийн зөрчлийг санхүүгийн тайланд залруулга хийлгэж, 7.9 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах албан шаардлага, 19.8 сая төгрөгийн зөрчлийг давтан гаргахгүй байх зөвлөмж өгсөн.

3.5.5 Үндсэн хөрөнгө

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд үндсэн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 264,699.5 сая төгрөг байснаас тайлант онд 4,275.2 сая төгрөгөөр нэмэгдэж, оны эцэст 268,974.7 сая төгрөгөөр тайлагнасан байна.

Хүснэгт №6. Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Барилга байгууламж, орон сууц	125,846.8	122,783.9	(3,062.9)
Авто тээврийн хэрэгсэл	2,551.0	2,479.7	(71.3)
Машин тоног төхөөрөмж	6,366.7	7,830.3	1,463.6
Тавилга эд хогшил	1,942.7	2,455.9	513.2
Зам гүүрийн байгууламж	41,747.9	45,049.1	3,301.2
Батлан хамгаалахын тоног төхөөрөмж	25.0	62.3	37.3
Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	568.4	603.8	35.4
Бусад үндсэн хөрөнгө	14,302.1	16,008.9	1,706.8
Дуусаагүй барилга байгууламж	10,670.2	10,665.3	(4.9)
Номын фонд	1,143.6	1,165.0	21.4
Программ хангамж	115.7	89.9	(25.8)
Бусад биет бус хөрөнгө	59,417.8	59,779.0	361.2
Биологийн хөрөнгө	1.6	1.6	0.0
Дүн	264,699.5	268,974.7	4,275.2
<i>Үүнээс, байгууллагын төрлөөр</i>			
Төсөвт байгууллага	185,783.1	190,845.4	5,062.3
Төсөл/сан	0.0	0.0	0.0
ТӨҮГ болон ОНӨҮГ	78,916.4	78,129.3	(787.1)
Дүн	264,699.5	268,974.7	4,275.2

Эх сурвалж: Дархан-Уул аймгийн ТЕЗ-ийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд нийт 68,594.8 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгө нэмэгдсэнээс 741.1 сая төгрөгийн хөрөнгийг төсвийн хөрөнгөөр, 11,000.4 сая төгрөгийн хөрөнгийг хандиваар, 48,548.2 сая төгрөгийн хөрөнгийг балансаас баланст болон бүтцийн өөрчлөлтөөр шилжүүлэн, 5,017.4 сая төгрөгийн хөрөнгийг бусад эх үүсвэрээр авч, 3,287.7 сая төгрөгөөр дахин үнэлгээний зөрүү данс нэмэгдсэн байна.

2020 онд 54,746.5 сая төгрөгийн хөрөнгө данснаас хасагдсанаас эрх бүхий байгууллагын шийдвэрээр 6,098.3 сая төгрөгийн хөрөнгийг акталж, 46,132.7 сая төгрөгийн хөрөнгийг бүтцийн өөрчлөлтөөр, 220.5 сая төгрөгийн хөрөнгийг балансаас баланст шилжүүлэн, 42.7 сая төгрөгийн хөрөнгийг худалдаж, 2,252.3 сая төгрөгийн хөрөнгийг бусад шалтгаанаар хасаж, тайлант хугацаанд 14,509.2 сая төгрөгийн элэгдэл байгуулжээ.

Тайлант онд үндсэн хөрөнгө нэмэгдсэн гол шалтгаан нь 13 дугаар цэцэрлэг 984.8 сая, 6 дугаар цэцэрлэг 974.9 сая төгрөгийн өргөтгөлийн барилга орлогод авсан, 18 дугаар сургууль дээвэр болон гадна биеийн тамирын талбайд хийсэн 139.7 сая төгрөгийн их засварыг капиталжуулсан, 16 дугаар сургууль улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдсэн 267.5 сая төгрөгийн биеийн тамирын талбай, 5 өрхийн эмнэлэг улс, орон нутгийн төсөв болон ОНХС-ийн хөрөнгө оруулалтаар бий болсон 265.4 сая төгрөгийн хөрөнгийг бүртгэсэн байна.

Шинээр ашиглалтад орсон 29 дүгээр цэцэрлэг 1,517.9 сая, 30 дугаар цэцэрлэг 75.6 сая төгрөгийн хөрөнгө бүртгэсэнээр мөн үндсэн хөрөнгө нэмэгджээ.

Дуусаагүй барилгын дансанд 10,665.3 сая төгрөгийн хөрөнгө бүртгэлтэй байгаагаас Биеийн тамир спортын газарт 10,585.8 сая, Шарын гол сумын ЗДТГ-т 79.5 сая төгрөгийн хөрөнгө байна.

Монгол Улсын Засгийн газар, БСШУ-ны яамны захиалгаар улсын төсвийн санхүүжилтээр Дархан-Уул аймагт баригдаж буй “Спорт цогцолбор”-ын барилга 2011 онд эхэлсэн бөгөөд технологийн өөрчлөлт, барилгын материалын үнийн өсөлт зэргийн нөлөөнөөс анхны төсөвт өртөг нь өссөнөөс царцаагдаж, одоогоор ажлын гүйцэтгэл 80 хувьтай явагдаж байна. Энэхүү хөрөнгийн ажлын гүйцэтгэл 10,585.8 сая төгрөг нь Биеийн тамир спортын газарт бүртгэгджээ.

Шарын гол сумын ЗДТГ-ын дуусаагүй барилгын дансанд бүртгэлтэй 79.5 сая төгрөгийн барилгын ажил дуусаж, ашиглагдаж байгаа ч барилга байгууламжийн дансанд шилжүүлэн бүртгээгүй тул төсвийн шууд захирагчийн аудитаар зөвлөмж өгсөн байна.

Аудитын илрүүлэлт:

ТЕЗ-ийн эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар хөрөнгийг бүртгэлд тусгаагүй, ангилал буруу бүртгэсэн, дансны бичилтийг буруу хийсэн, хөрөнгийг орлого аваагүй, давхардуулан бүртгэсэн, тайланг буруу илэрхийлсэн, дахин үнэлгээг зөрүүтэй бүртгэсэн, дахин ашиглах боломжтой 0 үлдэгдэлтэй хөрөнгийг дахин үнэлээгүй, дахин үнэлгээтэй холбоотой дансны бичилтийг буруу хийсэн, элэгдлийг зөв тооцоогүй, худалдан авалтын гэрээг дүгнээгүй, тооллого хийгээгүй, хөрөнгийг зардлаар бүртгэсэн зэрэг үндсэн хөрөнгийн данстай холбоотой 10,483.2 сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрлээ. Тухайлбал:

- Дархан орон нутгийн зам тээвэр ОНӨААТҮГ 4,024.7 сая төгрөгийн хөрөнгийг бүртгэлд тусгаагүй,
- Үндсэн хөрөнгөтэй холбоотой 37.9 сая төгрөгийн бичилтийг буруу хийсэн /ДХББЗГ ОНӨААТҮГ 13.2 сая, 11 дүгээр сургууль 24.7 сая/,
- НААҮГ 952.9 сая төгрөгийн мод бут, ногоон байгууламжийг түүх соёлын дурсгалт зүйлээр бүртгэсэн,
- Дахин үнэлэх хөрөнгийг үнэлээгүй 2,375.7 сая /Түвшин холбоо өрхийн эмнэлэг 13.0 сая, 3 дугаар цэцэрлэг 22.8 сая, 18 дугаар сургууль 239.5 сая, Дархан сумын ИТХ 8.9 сая, Госхот өрхийн эмнэлэг 62.2 сая, 23 дугаар цэцэрлэг 19.5 сая, 13 дугаар цэцэрлэг 109.8 сая, 1 дүгээр сургууль 109.7 сая, 4 дүгээр сургууль 379.4 сая, Сум дундын ойн анги 8.9 сая, Орон нутгийн өмчийн газар 21.7 сая, Тулга сувилал 28.2 сая, Шарын гол сумын Соёлын төв 23.0 сая, 6 дугаар сургууль 963.7 сая, 2 дугаар сургууль 263.5 сая, 2 дугаар цэцэрлэг 34.1 сая, Хонгор сумын Соёлын төв 4.1 сая, Хонгор сумын ЭМТ 62.5 сая, Орхон сумын ЭМТ 25.8 сая, 8 дугаар сургууль 111.7 сая/,
- Дахин үнэлгээтэй холбоотой дансны бичилтийг хийгээгүй, эсвэл буруу хийсэн 858.8 сая / Дархан орон нутгийн зам тээвэр ОНӨААТҮГ 155.5 сая, 6 дугаар цэцэрлэг 3.2 сая, Оюуны ирээдүй цогцолбор сургууль 285.1 сая, 12 дугаар цэцэрлэг 23.6 сая, 1 дүгээр

цэцэрлэг 19.7 сая, 4 дүгээр цэцэрлэг 17.1 сая, 8 дугаар цэцэрлэг 336.1 сая, 16 дугаар цэцэрлэг 14.7 сая, 1 дүгээр сургууль 2.6 сая, Сум дундын ойн анги 1.1 сая/

- Элэгдлийн зардлыг зөв тооцоогүй 1,606.1 сая /7 дугаар цэцэрлэг 57.3 сая, НААҮГ 1,374.5 сая, 15 дугаар цэцэрлэг 61.2 сая, 1 дүгээр сургууль 13.3 сая, 4 дүгээр сургууль 93.8 сая, Хонгор сумын соёлын төв 3.9 сая/
- НААҮГ 94.9 сая төгрөгийн худалдан авалтын гэрээг дүгнээгүй,
- 25 дугаар цэцэрлэг тооллого хийгээгүй, ГБХЗХГ тооллогыг чанаргүй гүйцэтгэсэн,
- 15 дугаар сургууль 6.5 сая, 22 дугаар цэцэрлэг 10.1 сая төгрөгийн хөрөнгийг зардлаар бүртгэсэн,
- Шарын гол сумын ЭМТ 139.8 сая төгрөгийн тооллого хийгээгүй,
- Орхон тохижилт ОНӨААТҮГ 226.4 сая төгрөгийн үнэ төлбөргүй хөрөнгийг буруу ангилж бүртгэсэн.

Шийдвэрлэсэн нь: Дээрх зөрчлүүдээс 7,737.7 сая төгрөгийн зөрчлийг санхүүгийн тайланд залруулаа хийлгэж, 105.0 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах албан шаардлага, 2,640.5 сая төгрөгийн зөрчлийг давтан гаргахгүй байх зөвлөмж өгсөн.

3.5.6 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөрийн эхний үлдэгдэл 40,650.9 сая төгрөг байснаас оны эцэст 44,885.9 сая төгрөг болж, 4,235.0 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт №7. Нийт өр төлбөрийн үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
<u>Богино хугацаат өр төлбөрийн дүн</u>	39,983.2	44,484.4	4,501.2
Богино хугацаат зээлийн өглөг	33,968.9	40,396.3	6,427.4
Ажилчидтай холбогдсон өглөг	71.0	13.9	(57.1)
Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	356.7	0.0	(356.7)
Хөрөнгө бэлтгэхтэй холбогдсон өглөг	2,423.8	1,178.1	(1,245.7)
Бусад өглөг	3,146.0	2,885.7	(260.3)
Урьдчилж орсон орлого	16.8	10.4	(6.4)
<u>Урт хугацаат өр төлбөрийн дүн</u>	667.7	401.5	(266.2)
Урт хугацаат зээлийн өглөг	667.7	401.5	(266.2)
Нийт дүн	40,650.9	44,885.9	4,235.0
<u>Үүнээс, байгууллагын төрлөөр</u>			
Төрийн сан	33,969.2	40,396.3	6,427.1
Төсөвт байгууллага	4,035.2	2,002.3	(2,032.9)
ТӨҮГ болон ОНӨҮГ	2,646.5	2,487.3	(159.2)
Дүн	40,650.9	44,885.9	4,235.0

Эх сурвалж: Дархан-Уул аймгийн ТЕЗ-ийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Богино хугацаат өр төлбөрийн өсөлт нь Азийн хөгжлийн банкны эх үүсвэрээр хэрэгжиж байгаа “Дархан хотын бохир усны менежментийг сайжруулах МОН-3244/3245 төслийн” зээлийн өглөг 6,427.4 сая төгрөгөөр өссөнтэй холбоотой байна.

Богино хугацаат өр төлбөрийн үлдэгдэлд 1,188.2 сая төгрөгийн барьцаа, 40,396.3 сая төгрөгийн гадаад зээлийн хөрөнгийг дамжуулан зээлдүүлсэн зээл, 2,899.9 сая төгрөгийн бусад өр байна.

Барьцаа дансанд хөрөнгө оруулалт, төсөл арга хэмжээний ажлын гүйцэтгэлийн чанарын баталгааны барьцаа 1,178.1 сая, сумдын байгаль орчныг нөхөн сэргээх барьцаа 10.1 сая төгрөгийн өр төлбөр байна.

Бусад өр төлбөрийн 2,899.9 сая төгрөгийн үлдэгдэлд дансны болон татвар, нийгмийн даатгалын шимтгэл, ноогдол ашиг, урьдчилж орсон орлогын 2,085.8 сая төгрөгийн ОНӨААН-ийн, байгууллага, хувь хүмүүст төлөх болон ажилчидтай холбогдсон 239.0 сая төгрөгийн төсөвт байгууллагын, ажлын гүйцэтгэл дутуу байгууллагуудад өгөх 575.1 сая төгрөгийн орон нутгийн хөрөнгө оруулалт, хөгжлийн сангийн өр байна.

Урт хугацаат өр төлбөрийн үлдэгдэлд “Дархан Ус суваг” ОНӨХК-ийн хөрөнгө оруулалт, их засварын эх үүсвэр дутагдсан шалтгаанаар 667.7 сая төгрөгийн урт хугацаат зээлийн өглөг тайлант онд 266.2 сая төгрөгөөр буурч, 401.5 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

Аудитын илрүүлэлт:

2020 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өр төлбөрийн дэлгэрэнгүй бүртгэл хөтлөөгүй, төсвийг зохистой удирдаагүйгээс өр төлбөр үүсгэх, өр төлбөрийг бүртгэлгүй орхигдуулах зэргээс 109.9 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрлээ. Тухайлбал:

- Дархан сумын ОНХС 50.4 сая төгрөгийн дансны өглөгийн дэлгэрэнгүй бүртгэл хөтлөөгүй,
- 14 дүгээр сургууль 22.0 сая, 11 дүгээр сургууль 23.5 сая, Хонгор сумын ИТХ 4.6 сая, Хонгор сумын Соёлын төв 4.5 мянган төгрөгийн өр төлбөр үүсгэсэн.

Шийдвэрлэсэн нь: Дээрх зөрчлүүдээс 0.7 сая төгрөгийн зөрчлийг санхүүгийн тайланд залруулга хийлгэж, 109.2 сая төгрөгийн зөрчлийг давтан гаргахгүй байх зөвлөмж өгсөн.

3.5.7 Засгийн газрын хувь оролцоо

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд засгийн газрын хувь оролцоо дансны эхний үлдэгдэл 238,477.7 сая төгрөг байснаас тайлант онд 2,918.6 сая төгрөгөөр нэмэгдэж, оны эцэст 241,396.3 сая төгрөгөөр тайлагнагдсан байна.

Хүснэгт №8. Засгийн газрын хувь оролцооны үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Засгийн газрын оруулсан капитал	96,016.2	96,247.0	230.8
Өмч /ТӨҮГ/	22,489.5	22,489.5	0.0
Эздийн өмчийн бусад хэсэг	41,076.1	46,723.0	5,646.9
Хуримтлагдсан үр дүн	(30,898.1)	(35,757.7)	(4,859.6)
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	109,794.0	111,694.5	1,900.5
Нийт дүн	238,477.7	241,396.3	2,918.6
<i>Үүнээс, байгууллагын төрлөөр</i>			
Төрийн сан	(32,229.8)	(35,084.6)	(2,854.8)
Төсөл/сан	0.0	0.0	0.0
Төсөвт байгууллага	192,329.9	198,320.7	5,990.8
ТӨҮГ болон ОНӨҮГ	78,377.6	78,160.2	(217.4)
Нийт дүн	238,477.7	241,396.3	2,918.6

Эх сурвалж: Дархан-Уул аймгийн ТЕЗ-ийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Аймгийн ТЕЗ-ийн нэгтгэсэн тайлангийн “Засгийн газрын оруулсан капитал” данс 1 цэцэрлэг шинээр ашиглалтад орсноор 115.6 сая, “Газрын харилцаа, барилга хот байгуулалтын газар” барилгын материалын сорил шинжилгээний лаборатори байгуулах газар авснаар 55.2 сая, Орон нутгийн өмчийн газар 2018 онд бүртгэсэн газрын үнэлгээг залруулснаар 60.0 сая төгрөгөөр эх үүсвэр тус тус нэмэгдсэн байна.

“Эздийн өмчийн бусад хэсэг” дансны өсөлтөд “Дархан орон нутгийн зам тээвэр” ОНӨААТҮГ-т шинээр ашиглалтад хүлээн авсан 5,014.0 сая төгрөгийн автозам, авто зогсоол, замын тэмдэг, “Мэдээлэл технологийн алба” ОНӨААТҮГ-т 180.6 сая төгрөгийн автомашин, тоног төхөөрөмж, Ахмадын хороонд хандиваар өгсөн 25.6 сая төгрөгийн хөрөнгө, “Эмтнаран” ОНӨААТҮГ-т 159.4 сая төгрөгийн барилга, тоног төхөөрөмж, “Дархан Ус суваг” ОНӨХК-д Турк улсын Тика ОУБ-ын буцалтгүй тусламжаар 40.8 сая төгрөгийн ус түгээх худаг, мөн “Орхон тохижилт” ОНӨААТҮГ-т 226.5 сая төгрөгийн хогны машин, цэвэр бохир усны инженерийн шугам хоолой зэрэг хөрөнгийг үнэ төлбөргүйгээр бүртгэсэн нь нөлөөлжээ.

Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү дансны өсөлтөд “Төрийн болон орон нутгийн өмчийн талаар авах арга хэмжээний тухай” Засгийн газрын 2020 оны 10 дугаар тогтоолын хэрэгжилтийг хангах ажлын хүрээнд НААҮГ-ын нийтийн эзэмшлийн зам талбай, гэрэлтүүлэг, байгууламжийг дахин үнэлснээр 1,844.0 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн нь голлон нөлөөлсөн байна.

Аудитын илрүүлэлт:

Тайлант онд цэвэр хөрөнгө, өмчтэй холбоотой алдаа, зөрчил илрээгүй байна.

3.5.8 Орлогын данс

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд үндсэн үйл ажиллагааны орлого 6,126.4 сая, туслах үйл ажиллагааны орлого 5,030.4 сая төгрөгөөр илэрхийлэгджээ.

Үндсэн үйл ажиллагааны орлогын 5,720.4 сая төгрөг буюу 93.4 хувийг, туслах үйл ажиллагааны орлогын 4,872.7 сая төгрөг буюу 96.9 хувийг орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгжийн орлого эзэлж байна.

“Дархан ус суваг” ОНӨХК тайлант онд 31 дүгээр хорооллын инженерийн шугам сүлжээний угсралтын ажлыг гүйцэтгэн, 4,860.0 сая төгрөгийн туслах үйл ажиллагааны орлого олсон байна.

Аудитын илрүүлэлт:

2020 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар орлогыг тусгалгүй орхигдуулах, илүү бүртгэх, орлогын төлөвлөгөөг биелүүлээгүй байх, орлого үр дүнгийн тайланг зөрүүтэй бэлтгэх зэрэг 4,221.8 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрлээ. Тухайлбал:

- Шарын гол сумын ерөнхий орлогын дансанд 3,916.0 сая төгрөгийн тусгай зориулалтын ишлжүүлгийн орлогыг тусгаагүй,
- Хонгор сумын орлогын төлөвлөгөөг биелүүлэхэд анхаарч ажиллаагүйгээс төлөвлөгөөг 239.4 сая төгрөгөөр тасалдуулсан,
- 18 дугаар сургууль 57.6 сая төгрөгөөр үр дүнгийн тайланг зөрүүтэй бэлтгэсэн.

Шийдвэрлэсэн нь: Дээрх зөрчлүүдээс 3,982.4 сая төгрөгийн зөрчлийг санхүүгийн тайланд залруулга хийлгэж, 239.4 сая төгрөгийн зөрчлийг давтан гаргахгүй байх зөвлөмж өгсөн.

3.5.9 Зардлын данс

Аудитын илрүүлэлт:

2020 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар цалин, нэмэгдэл хөлсийг илүү олгох, цалингийн сүлжээг буруу тогтоох, тушаал шийдвэргүйгээр цалингийн нэмэгдэл олгох, батлагдаагүй орон тоонд ажил хавсруулах, тэтгэвэр тогтоолгосон ажилтныг төрийн албаны цалингийн сүлжээгээр цалинжуулах, цалингийн зардлаас НДШ төлөх, зардлыг дутуу тайлагнах, зардлыг ангилал зөрүүлэн бүртгэх, зарцуулалтын тайланг баталгаажуулаагүй байх, шаардах хуудас дугаарлалтгүй, хандив өгөх, ОНӨААН бизнес төлөвлөгөөг алдагдалтай батлуулах зэрэг 3,257.6 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрлээ. Тухайлбал:

- “Дархан Ус суваг” ОНӨХК бизнес төлөвлөгөөгөө 3,115.9 сая төгрөгийн алдагдалтай батлуулсан, 10.7 сая төгрөгийн хандив өгсөн,
- 7 байгууллага тэтгэвэр тогтоолгосон ажилтныг төрийн албаны цалингаар цалинжуулсан 68.2 сая төгрөг.

Шийдвэрлэсэн нь: Дээрх зөрчлүүдээс 11.6 сая төгрөгийн зөрчлийг санхүүгийн тайланд залруулга хийлгэж, 15.9 сая төгрөгийн зөрчилд төлбөрийн акт тогтоож, 91.1 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах албан шаардлага, 3,139.0 сая төгрөгийн зөрчлийг давтан гаргахгүй байх зөвлөмж өгсөн.

3.6. Төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь энэ хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

Орон нутгийн төсвийн орлого бүрдүүлэлт

Аймгийн хэмжээнд орон нутгийн төсвийн орлого 28,699.7 сая төгрөгт хүрч, орлогын төлөвлөгөөг 2,267.4 сая төгрөгөөр буюу 8.6 хувиар давж биелснээс татварын орлого 2,036.8 сая төгрөгөөр, татварын бус орлого 230.6 сая төгрөгөөр тус тус давсан байна.

Хүснэгт №9. Орлогын гүйцэтгэл /сая төгрөг/

Орлогын нэр төрөл	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
Татварын орлого	23,279.5	25,316.3	2,036.8	108.7
Татварын бус орлого	3,152.8	3,383.4	230.6	107.3
ОНХС-ийн орлогын шилжүүлэг	6,423.7	6,380.9	(42.8)	99.3
Тусгай зориулалтын шилжүүлэг	41,790.6	41,790.6	0.0	100.0
НДС-аас санхүүжих	181.0	164.8	(16.2)	91.0
ТЗШ-ийн байгууллагуудын өөрийн орлого	112.6	9.2	(103.4)	8.2
Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	3,291.8	152.5	(3,139.3)	4.6
ТӨСВИЙН НИЙТ ОРЛОГО	78,232.0	77,197.7	(1,034.3)	98.7

Давсан орлогын шалтгааныг авч үзвэл:

- **Цалин, хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрхлэлтийн орлого:** Нийгмийн даатгалын хэлтэс болон Татварын албаны тоон мэдээллийг тулган тандалт хийснээр татвар төлөгчдийн тайлагналыг баталгаажуулж, татвар төлөхөөс зайлсхийхээс сэргийлэх арга хэмжээ авснаар тус орлого 1,397.7 сая төгрөгөөр,

- **Бусад орлого:** “Эрдэнэс-таван толгой” ХК-ий хувьцааны ногдол ашгийн татвар тайлант оны эцэст орж ирснээс 606.8 сая төгрөгөөр,

- **Үл хөдлөх хөрөнгийн татварын орлого:** Улсын бүртгэлийн хэлтэстэй үл хөдлөх хөрөнгийн мэдээллийг тулган баталгаажуулж хамтран ажилласны үр дүнд 275.8 сая төгрөгөөр,

- **Хүү, торгуулийн орлого:** Хууль, хяналтын байгууллагууд болон замын цагдаагийн ажлын хүрээнд хийгдсэн хүү, торгууль, актын барагдуулалтыг эрчимжүүлснээр 79.5 сая төгрөгөөр,

- **Бусад нэр заагдаагүй орлого:** Тайлант онд орон нутгийн өмч түрээслүүлсний орлого болон орон нутгийн өмчид бүртгэлтэй орон сууц дуудлага худалдаагаар борлуулсны орлого 94.2 сая төгрөгөөр тус тус давж биелжээ.

Харин татварын орлого нийт дүнгээр биелсэн боловч улсын тэмдэгтийн хураамж 21.2, газрын төлбөр 4.6, газрын дуудлага худалдааны орлого 30.5, ус рашаан ашигласны төлбөр 11.9 хувиар тус тус тасарсан нь дараах шалтгаантай байна. Үүнд:

- **Улсын тэмдэгтийн хураамж:** Төрийн байгууллагын үйл ажиллагааг тодорхой хугацаагаар хязгаарласнаас орлого 98.0 сая төгрөгөөр,

- **Газрын төлбөр:** Газрын төлбөрийн барагдуулалтад анхаарч ажиллаагүйгээс Хонгор сумын орлого 64.9 сая, Дархан сумын орлого 158.2 сая төгрөгөөр дутуу биелж, нийт гүйцэтгэл 60.1 сая төгрөгөөр,

- **Газрын дуудлага худалдааны орлого:** 11 нэгж талбарт газрын дуудлага худалдааг 3 удаа зохион байгуулсан боловч оролцогч ирээгүйгээс дуудлага худалдаа амжилтгүй болж, орлого 61.0 сая төгрөгөөр,

- **Ус рашаан нөөц ашигласны төлбөр:** Цар тахлын улмаас ААН, төрийн байгууллагын үйл ажиллагааг хязгаарласан, “ДДЦС” ТӨХК-д техникийн саатал, эвдрэл гарснаас усны хэрэглээ буурсан зэрэг шалтгаанаар орлого 74.3 сая төгрөгөөр тус тус тасарсан байна.

2020 онд орон нутгийн төсвөөс улсын төсөвт 1,824.1 сая төгрөгийн төвлөрүүлэлтийг 100 хувь төвлөрүүлжээ.

Төсвийн төлөвлөлт

Аймгийн ИТХ-ын 2019 оны 15/07 дугаар тогтоолоор аймгийн төсвийн суурь орлогыг төсвийн төслөөс 6,776.2 сая, УИХ-аас хянаж ирүүлсэн суурь орлогоос 4,393.1 сая төгрөгөөр тус тус нэмэгдүүлэн баталсан нь өмнөх оны хүлээгдэж буй гүйцэтгэлд тулгуурласан байна.

Төсвийн жилийн дундуур Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 08 дугаар сарын 28-ны өдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар Дархан-Уул аймгийн 2020 оны орон нутгийн төсвийн суурь орлогыг 22,707.9 сая төгрөгөөр бууруулж тодотгожээ.

Аймгийн ИТХ-ын 2020 оны 18/01 дүгээр тогтоолоор суурь орлогыг анх баталсан төсвөөс 1,382.8 сая төгрөгөөр бууруулсан бол УИХ-ын тодотгон баталсан суурь орлогыг 3,770.3 сая төгрөгөөр нэмж тодотгосон байна.

Төсвийн гүйцэтгэл

Аймгийн орон нутгийн 2020 оны төсвийн нийт зарлага ба цэвэр зээлд 78,232.0 сая төгрөг зарцуулахаар төлөвлөснөөс гүйцэтгэлээр 72,685.3 сая төгрөг зарцуулж, зардлын гүйцэтгэл 92.9 хувьтай гарчээ.

Хүснэгт №10. Зардлын гүйцэтгэл үлдээгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Урсгал зардал	65,148.4	61,212.2	(3,936.2)
Хөрөнгийн зардал	12,175.5	10,742.7	(1,432.8)
Эргэж төлөгдөх төлбөрийг хассан цэвэр зээл	908.1	730.4	(177.7)
Нийт зарлагын дүн	78,232.0	72,685.3	(5,546.7)

Орон нутгийн төсвийн урсгал зардал 61,212.2 сая төгрөг буюу 94.0 хувь, хөрөнгийн зардал 10,742.7 сая төгрөг буюу 88.2 хувийн гүйцэтгэлтэй гарчээ. Эргэж төлөгдөх төлбөрийг хассан цэвэр зээл 730.4 сая төгрөг буюу 80.4 гүйцэтгэлтэй гарч, өнгөрсөн оноос 111.6 сая төгрөгөөр буурахад Дархан сумын СХС-ийн 75.4 сая төгрөг зарцуулаагүй үлдсэнээс шалтгаалжээ.

Урсгал зардлын гүйцэтгэлд тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллагын зардал 68.2 хувийг эзэлж байгаа бөгөөд зардлын гүйцэтгэл 97.3 хувьтай гарсан бол орон нутгийн төсөвт байгууллагуудын зардал 31.2 хувийг эзэлж, зардлын гүйцэтгэл 87.4 хувьтай гарсан байна.

Засгийн газрын 2020 оны 78 дугаар тогтоолоор хэмнэлтийн горимд шилжүүлж, цалин, тэтгэвэр тэтгэмжээс бусад зардлыг тэвчих, Ковид-19 халдварын улмаас зарим байгууллагын үйл ажиллагааг хязгаарласнаас шалтгаалан урсгал зардал 3,936.2 сая төгрөгийн хэмнэгдсэн байна. Тухайлбал:

- Сургуулийн өмнөх боловсрол, ерөнхий боловсролын сургуулиудын үйл ажиллагааг зогсоосноор нормативт зардал 1,061.8 сая төгрөгөөр,
- Оны эцэст төсөв захирагч нарын хэмнэгдсэн зардлыг аймгийн Засаг даргын нөөц хөрөнгөд нэмж баталснаар бараа, үйлчилгээний бусад зардал 679.7 сая төгрөгөөр,
- Засаг даргын ерөнхий данснаас махны нөөц бэлтгэх зардлыг 400.0 сая төгрөгөөр тодотгосон, сургуулийн хүүхдийн автобус, нийтийн тээвэрт олгох татаас 353.6 сая төгрөгөөр тус тус дутуу санхүүжсэн нь урсгал зардлын гүйцэтгэл буурахад нөлөөлжээ.

Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 218 төсөл, арга хэмжээнд 6,114.0 сая төгрөг баталж, гүйцэтгэл 90 хувьтай, ОНХС-ийн хөрөнгөөр 110 төсөл, арга хэмжээнд 5,921.4 сая төгрөг баталж, гүйцэтгэл 87.9 хувьтай байна.

Хөрөнгө оруулалтын зардлыг төлөвлөгөөнөөс 608.4 сая төгрөгөөр дутуу санхүүжүүлсэн нь гүйцэтгэгч байгууллагад олгох баталгаат хугацааны барьцаа 28.7 сая төгрөг, он дамжин хэрэгжиж байгаа 6 төсөл, арга хэмжээний 341.9 сая төгрөг, хэрэгжээгүй

7 ажлын 103.6 сая төгрөг, тендерийн хэмнэлт 80.3 сая төгрөг, ажлын гүйцэтгэл болон бичиг баримт хангалтгүй шалтгаанаар комисс хүлээн аваагүй 53.9 сая төгрөг үлджээ.

Хэрэгжээгүй 103.6 сая төгрөгийн төсөл, арга хэмжээний 33.6 сая төгрөгийн 3 ажлын гүйцэтгэгчтэй гэрээ байгуулсан бол 50.0 сая төгрөгийн зураг төсвийн ажлыг улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар санхүүжүүлсэн, 20.0 сая төгрөгийн төсөл, арга хэмжээний тендерт оролцогч ирээгүй байна.

ОНХС-ийн хөрөнгийн гүйцэтгэлийг 802.6 сая төгрөгөөр дутуу олгосон нь гүйцэтгэгч байгууллагад олгох баталгаат хугацааны барьцаа 88.6 сая, он дамжин хэрэгжиж байгаа 4 төсөл, арга хэмжээний 133.8 сая, хэрэгжээгүй 5 ажлын 141.4 сая, тендерийн хэмнэлт 68.7 сая, коронавирусын улмаас комисс ажиллаагүй зэрэг шалтгаанаар 370.1 сая төгрөгийг тус тус санхүүжүүлээгүйтэй холбоотой байна.

Хэрэгжээгүй 141.4 сая төгрөгийн 3 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжих шатандаа байгаа бөгөөд 40.0 сая төгрөгийн 2 төсөл арга хэмжээ газрын маргаан, оршин суугчдын зөрчлийн улмаас хийгдээгүй байна.

2020 онд сумдад 3,848.1 сая төгрөгийг татаасаар олгож, оны эцэст ТЗШ-ийн байгууллагуудын зарцуулаагүй үлдэгдэл 1,633.7 сая төгрөгийг төсөвт төвлөрүүлжээ.

Нэмэлт санхүүжилт

ТЗШ-ийн нэмэлт санхүүжилтийн харилцах дансанд нийт 3,698.1 сая төгрөг төвлөрснөөс гүйцэтгэлээр 3,490.4 сая төгрөгийг урсгал зардалд, 207.7 сая төгрөгийг хөрөнгийн зардалд зарцуулжээ.

Зарлагын гүйцэтгэлийн 22.1 хувийг тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллагуудын, 77.9 хувийг орон нутгийн төсвийн байгууллагын зарлага эзэлж байна.

Нэмэлт санхүүжилтийг Сангийн сайдын 2019 оны 74 дүгээр тушаалаар баталсан “Төсвийн зарлагын хэмнэлт, үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогыг зарцуулах, тайлагнах, нягтлан бодох бүртгэлд тусгах, хяналт тавих” журмын хүрээнд зарцуулсан байна.

3.7. Шилэн дансны мэдээлэл

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Дархан-Уул аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагч шилэн дансны цахим хуудсанд тайлант хугацаанд мэдээлбэл зохих 72 мэдээллээс 61 мэдээллийг хугацаанд нь, 3 мэдээллийн хугацаа болоогүй, 8 мэдээллийг хугацаа хоцроож мэдээлсэн байна.

3.8. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилтийн талаарх тайлбар, тодруулга

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар төсвийн ерөнхийлөн захирагчид төлбөрийн акт, албан шаардлага өгөгдөөгүй ба 3 зөвлөмжийг биелүүлэн ажилласан байна.

3.9. Аудитын явцад хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа 121 төсвийн байгууллага, 5 төрийн сангийн, 16 орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгжийн, нийт 142 санхүүгийн тайлан нэгтгэгдсэнээс бүх байгууллага аудитад хамрагдсан бөгөөд үүнээс 109 байгууллага дүгнэлт гаргуулж, хувийн 11 сургууль, 17 цэцэрлэгийн орон нутгийн төсвөөс авсан татаас болон аймаг, сумдын ерөнхий орлого, аймгийн Засаг дарга, орон нутгийн хөрөнгө оруулалтын дансдууд түүвэрт хамрагдсан байна.

Аудитаар Шарын гол сумын “Тулга сувилал” ОНӨААТҮГ-т “Хязгаарлалттай” санал дүгнэлт өгч, бусад байгууллагууд “зөрчилгүй” санал дүгнэлт авсан байна.

Дархан-Уул аймгийн ТЕЗ-ийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар нийт 9,915.6 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илрүүлснээс 8,780.4

сая төгрөгийн алдааг аудитын явцад залруулж, 1,135.2 сая төгрөгийн алдаа, зөрчилд 3 зөвлөмж өглөө.

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн залруулга

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг бэлтгэхдээ харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайланд дараах алдаанууд илэрлээ. Үүнд:

- Санхүүгийн үр дүнгийн нэгтгэсэн тайланд 8,131.0 сая төгрөгийн зардлыг ангилал зөрүүлэн бүртгэсэн, 390.2 сая төгрөгийн зардлыг бөөн дүнгээр бүртгэсэн, 3.2 сая төгрөгийн хүүний орлогыг буруу тайлагнасан,
- Мөнгөн гүйлгээний нэгтгэсэн тайланд 4.0 сая төгрөгийн орлогыг ангилал зөрүүлэн бүртгэсэн,
- Өмчийн өөрчлөлтийн нэгтгэсэн тайланд 252.0 сая төгрөгийн өмчид гарсан өөрчлөлтийг буруу тайлагнасан байна.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчид хүргүүлсэн акт, албан шаардлага

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчид хүргүүлсэн акт, албан шаардлага байхгүй ба цаашид хэрэгжүүлэх 3 зөвлөмжийг менежментийн захидалд дурдсан болно.

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитаар

Аудитаар нийт 5,108.3 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илрүүлснийг аудитын явцад 4,868.9 сая төгрөгийн алдааг залруулж, 239.4 сая төгрөгийн 5 зөвлөмж өглөө.

Төсвийн байгууллагын санхүүгийн тайлангийн аудитаар

Харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар нийт 10,421.6 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илрүүлснээс 5,940.9 сая төгрөгийн алдааг залруулж, 21.5 сая төгрөгийн зөрчилд 30 төлбөрийн акт тогтоож, 328.7 сая төгрөгийн зөрчилд 32 албан шаардлага хүргүүлж, 4,130.5 сая төгрөгийн алдаа, зөрчилд 166 зөвлөмж өглөө.

Төрийн болон орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгжийн санхүүгийн тайлангийн аудитаар

Харьяа орон нутгийн өмчит 16 аж ахуйн нэгж байгууллагын санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 8,053.6 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илрүүлснээс 4,602.5 сая төгрөгийн алдааг залруулж, 5.5 сая төгрөгийн зөрчилд 8 төлбөрийн акт тогтоож, 116.7 сая төгрөгийн зөрчилд 8 албан шаардлага хүргүүлж, 3,328.9 сая төгрөгийн алдаа, зөрчилд 35 зөвлөмж өглөө.

3.10. ДАРААГИЙН АУДИТААР АВЧ ҮЗЭХ БУЮУ АНХААРАЛ ТАТАХУЙЦ БУСАД ЧУХАЛ АСУУДАЛ

Дараагийн аудитаар анхаарал татахуйц чухал асуудал байхгүй болно.

4. МЕНЕЖМЕНТИЙН ЗАХИДАЛ

Менежментийн захидалд цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлоор нь эрэмбэлэн үзүүлэв. Үүнд:

4.1. Авлагатай холбоотой асуудал

4.1.1. Илрүүлэлт:

ТЕЗ-ийн нэгтгэсэн тайлан дахь нийт авлагын 33.4 хувь буюу 1,135.2 сая төгрөг нь хугацаа хэтэрсэн байгаа бөгөөд үүнээс 838.9 сая төгрөг нь ОНӨААН-ийн дансны авлага, 278.9 сая төгрөг нь сум хөгжүүлэх сангаас олгосон зээл, зээлийн хүүгийн авлага, 16.2 сая төгрөг нь төсөвт байгууллагын дансны авлагын үлдэгдэл байна.

4.1.2. Эрсдэл:

Авлага найдваргүй болж, төсвийн хөрөнгө үрэгдэх, удирдлага болон санхүүгийн ажилтан хариуцлага хүлээх үр дагавартай.

4.1.3. Өгсөн зөвлөмж:

Хугацаа хэтэрсэн авлагыг барагдуулахад анхаарч ажиллахыг байгууллагын удирдлагуудад үүрэг болгож, тодорхой үр дүнд хүргэх.

4.1.4. Байгууллагаас өгсөн хариу, тайлбар:

Холбогдох байгууллагуудад авлага барагдуулах арга хэмжээг авч, зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангуулан ажиллана.

4.2. Шилэн данстай холбоотой асуудал

4.2.1. Илрүүлэлт:

Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан “ТЕЗ-ийн төсвийн хөтөлбөр, хөтөлбөрийн хүрэх үр дүнгийн талаарх тоон болон чанарын үзүүлэлт, биелэлт, дараа жилийн төсвийн төсөл, батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, хэтрэлт, хэмнэлтийн шалтгаан, тайлбар, тухайн жилийн төсөвт орсон нэмэлт, өөрчлөлт, төсөвт төвлөрүүлэх орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл” зэрэг 8 мэдээллийг хугацаа хоцроож мэдээлсэн байна.

4.2.2. Эрсдэл:

Хууль эрхийн акт зөрчигдөх, удирдлага болон санхүүгийн ажилтан хариуцлага хүлээх эрсдэл үүснэ.

4.2.3. Өгсөн зөвлөмж:

Шилэн дансны тухай хуульд заасан мэдээ, мэдээллийг хуулийн хугацаанд бүрэн байршуулж байх.

4.2.4. Байгууллагаас өгсөн хариу, тайлбар:

Холбогдох мэргэжилтнүүдэд үүрэг өгч, зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангуулахад анхаарч ажиллана.

4.3. Тайлант хугацаанд хэрэгжүүлэх ерөнхий чиглэл

4.3.1. Илрүүлэлт:

ТЕЗ-ийн эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудад төрийн албанаас чөлөөлөгдөж, тэтгэврээ тогтоолгон, нэг удаагийн буцалтгүй тусламж авсан ч төрийн албанд ажиллаж байгаа хавсралтад дурдсан 24 байгууллагын 47 албан хаагч байна.

4.3.2. Эрсдэл:

Холбогдох хууль тогтоомж, журам заавар хэрэгжихгүй байх, удирдлага хариуцлага хүлээх эрсдэлтэй.

4.3.3. Өгсөн зөвлөмж:

Төрийн албаны тухай хуулийг хэрэгжүүлж ажиллах.

4.3.4. Байгууллагаас өгсөн хариу, тайлбар:

Холбогдох байгууллагуудад чиглэл өгч, хуулийн дагуу арга хэмжээ авч ажиллана.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Дархан-Уул аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2021 оны 11 дүгээр сарын 10-ны дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн жагсаалт

Огноо:	Аудитын нэр:	Дархан-Уул аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит	Аудитын код:
2020			ДАА-2021/01/СТА-ТЕЗ
Шалгагдсан байгууллагын нэр:	Дархан-Уул аймгийн ТЕЗ		Сая төгрөгөөр

№	Алдаа, зөрчлийн товч утга	Мөнгөн дүн	Аудитын байгууллагаас гаргасан шийдэл	Алдаа, зөрчилтэй асуудал гаргасан албан тушаалтны	
			Нэр	Албан тушаал	Овог нэр
	1	2	3	4	5
1	МГТ-д үндсэн үйл ажиллагааны орлогын НӨАТ-ыг бусад мөнгөн орлогоор бүртгэсэн.	4.0	Залруулах	Засаг дарга, ерөнхий нягтлан бодогч	Б.Азжаргал, Э.Лхагважав
2	ӨӨТ-д өмчид гарсан өөрчлөлтийг үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралтаар бүртгэсэн.	226.4	Залруулах	Засаг дарга, ерөнхий нягтлан бодогч	Б.Азжаргал, Э.Лхагважав
3	ОҮДТ-д зардлыг бөөн дүнгээр илэрхийлсэн.	390.2	Залруулах	Засаг дарга, ерөнхий нягтлан бодогч	Б.Азжаргал, Э.Лхагважав
4	ОҮДТ-д хүүний орлогыг туслах үйл ажиллагааны орлогоор бүртгэсэн.	0.6	Залруулах	Засаг дарга, ерөнхий нягтлан бодогч	Б.Азжаргал, Э.Лхагважав
5	ОҮДТ-д хүүний орлогоор зардлыг бууруулан бүртгэсэн.	2.6	Залруулах	Засаг дарга, ерөнхий нягтлан бодогч	Б.Азжаргал, Э.Лхагважав
6	ОҮДТ-д борлуулалтын өртгийг ангилал зөрүүлэн бүртгэсэн.	6,677.5	Залруулах	Засаг дарга, ерөнхий нягтлан бодогч	Б.Азжаргал, Э.Лхагважав
7	ОҮДТ-д ерөнхий удирдлагын зардлыг ангилал зөрүүлэн бүртгэсэн.	1,453.5	Залруулах	Засаг дарга, ерөнхий нягтлан бодогч	Б.Азжаргал, Э.Лхагважав
8	Эздийн өмчийн өөрчлөлтийг орлогоор тайлагнасан.	25.6	Залруулах	Засаг дарга, ерөнхий нягтлан бодогч	Б.Азжаргал, Э.Лхагважав

9	Нэгтгэсэн тайлан дахь нийт авлагын 33.4 хувь нь хугацаа хэтэрсэн авлага байна.	1,135.2	Зөвлөмж өгөх	Засаг дарга, ерөнхий нягтлан бодогч	Б.Азжаргал, Э.Лхагважав
10	ТЕЗ шилэн дансны нэгдсэн системд 8 мэдээллийг хугацаа хоцроож мэдээлсэн.	-	Зөвлөмж өгөх	Засаг дарга, ерөнхий нягтлан бодогч	Б.Азжаргал, Э.Лхагважав
11	Орон нутгийн төсвийн 24 байгууллагад төрийн албанаас чөлөөлөгдөж, тэтгэврээ тогтоолгон, нэг удаагийн буцалтгүй тусламж авсан ч төрийн албанд ажиллаж байгаа 47 албан хаагч байна.	-	Зөвлөмж өгөх	Засаг дарга, ерөнхий нягтлан бодогч	Б.Азжаргал, Э.Лхагважав
ДҮН		9,915.6			

ДАРХАН-УУЛ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

2021.04.20